

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS UN PSIHOĢIJAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA**

**IMPRESIONISMA GLEZniecības PRINCIPU
APGUVĒ VISPĀRIZGLĪTOJOSĀS SKOLAS
6.-7.KLASĒ**

Diplomdarbs

Autors: **Briede Aija**
Stud. apl. SkVi 020035
Darba vadītājs: mag.paed. Ausma Auziņa

RĪGA 2007

Saturs

Anotācija	
Annotation	
Ievads.....	5
1. Impresionisma rašanās un attīstība Francijā	
1.1. Impresionisma rašanās Francijā.....	8
1.2. Impresionisma gleznošanas paņēmieni.....	11
1.3. Impresionista K. Monē biogrāfija un daiļrade.....	15
2. Impresionisma glezniecība kā tēma vizuālās mākslas stundās	
2.1. Izglītības un zinātnes ministrijas noteiktās prasības vizuālās mākslas priekšmetam 6.-7. klasēm.....	22
2.2. Tēmas piemērotība pusaudžu vecumposmam.....	25
3. Uzdevumu kopas izveide un pielietošana praksē	
3.1. Uzdevumu kopas izveide.....	28
3.2. Mācību metožu izvēle.....	29
3.3. Vērtēšanas kritēriji.....	30
3.4. Uzdevumu kopa	
3.4.1. I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. klases stundu plāni.....	32
3.4.2. I. Gaiša Kokneses vidusskolas 7. klases stundu plāni.....	39
3.5. Uzdevumu kopas aprobācija un analīze.....	47
Nobeigums.....	53
Izmantotās literatūras un avotu saraksts.....	54
Pielikums Nr. 1 K. Monē gleznu reprodukcijas.....	56
Pielikums Nr. 2 I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. klases skolēnu darbi.....	63
Pielikums Nr. 3 I. Gaiša Kokneses vidusskolas 7. klases skolēnu darbi.....	68
Pielikums Nr. 4 I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. un 7. klases testu rezultāti.....	75

Anotācija

Diplomdarba tēma ir "Impresionisma glezniecības principu apguve vispārizglītojošās skolas 6.-7. klasē".

Diplomdarbā tiek atspoguļota impresionisma rašanās vēsture, tiek pievērsta uzmanība un atspoguļota K. Monē daiļrade. Izpētītās un analizētās mākslinieka mākslas darbu reprodukcijas var aplūkot pielikumā. Izpētot impresionisma glezniecības principus, vadoties pēc K. Monē izstrādātiem gleznošanas principiem ir sastādīta uzdevumu kopa.

Pievēršot uzmanību tēmas nepieciešamībai ir izpētīts skolēnu vecumposma raksturojums, bet tālāk veikta pedagoģiskā izmēģinājuma darbība, kur skolēni ir apguvuši impresionisma gleznošanas principus.

Diplomdarba pielikumā ir ievietotas ne tikai K. Monē mākslas darbu reprodukcijas, bet arī bērnu radītās mākslas darbu reprodukcijas. Skolēnu darbi pielikumā atspoguļo un pierāda, ka uz eksperimentālās bāzes tie ir radījuši darbus, kas ataino apgūstos impresionisma gleznošanas principus. Pielikumu papildina skolēnu pārbaudes testi, kur atspoguļojas viņu teorētiskās zināšanas par impresionismu un rezultāti ir atainoti tabulās.

Annotation

The theme of the Diploma paper is „The acquisition of the principles of Impressionism painting in Forms 6-7”.

The Diploma paper reveals the development of impressionism throughout the history, especially focusing on the creative work of C. Monet. In the appendix, there are studied and analysed the reproductions of this artist. After the research of the principles of impressionism painting, a set of tasks were designed.

As this issue was essential, the characteristics of the age group were investigated. The tasks were carried out in an authentic pedagogical setting, and the students got acquainted with the principles of impressionism painting.

In the appendix of the Diploma paper there have been added not only reproductions of C. Monet, but also the reproductions created by the students. Their works in the appendix demonstrate and prove that they have acquired the principles of impressionism painting. In the appendix there are also added student assessment tests, showing their theoretical knowledge about impressionism. The results have been interpreted in the tables.

Ievads

Impresionisms ir glezniecības virziens, kas krietni vien atšķiras no akadēmiskās glezniecības skolas mākslas darbiem un attēlošanas principiem. Impresionisms kā glezniecības virziens radies 19.gs. beigās, un bija kas jauns, neierasts glezniecības vēsturē, ko pirmsākumos kā glezniecības virzienu nonievāja, bet vēlāk tas guva plašu popularitāti. Šo glezniecības virzienu varētu raksturot kā mirkļa uzplaiksnījumu un iespaidu attēlošanu mākslas darbā, kur tiek pielietoti jauni gleznošanas paņēmieni.

Impresionisma glezniecība diplomdarba autorē raisa interesi, jo laiku pa laikam aplūkojot un analizējot šī glezniecības virziena pārstāvju darbus, tiek atklātas jaunas krāsu nianšes, triepiena intensitāte un mākslas darbos paustās emocijas.

Ikkatra jauna lieta, ko skolēns apgūst sniedz viņam iespēju paplašināt savas zināšanas un pilnveidot prasmes. Apgūstot impresionisma glezniecības principus, skolēns ne tikai apgūst tos praktiski pielietot darbībā, bet arī pārzina teoriju, kas turpmāk var noderēt radošajā darbībā un rosināt eksperimentēt, padziļinot zināšanas un prasmes.

Savu skatījumu un attieksmi par mākslas nozīmi un apguves nepieciešamību ir izteikuši tādi pedagogi kā V. Zelmenis, kas teicis: “Māksla atspulgo īstenību mākslinieka subjektīvajā skatījumā un izjūtā. Daiļdarbs uztvērēju ietekmē emocionāli un rosina arī viņa domas. Bet līdz tam katram jāizaug.” [20; 267] Katra skolēna darbs ir uztverams kā unikāls mākslas darbs, jo skolēns šajā darbā ir spējis ielikt pats sevi, savas emocijas, zināšanas un prasmes. Tikai tie skolēni, kas vizuālās mākslas uzdevumus veic mehāniski, tikai lai tie būtu izpildīti, negūst patiesu atklāsmi, un darbi ir bezpersoniski, tāpēc piekrītot V. Zelmeņa vārdiem, autore atzīst, ka skolēnam ir jāaug gan fiziski, gan garīgi, lai atskārstu mākslas nozīmi viņa intelektuālajā un kopējā skatījumā uz pasaules mākslas vērtībām. Tomēr, lai spētu izprast mākslas nozīmi, pēc J. A. Komenska domām jāievēro trīs pamatprasības: “Māksla prasa trīs lietas: 1. paraugu vai oriģinālu, kas zināmā mērā ir ārējā forma, kuru mākslinieks cenšas atveidot; 2. materiālu, kurā var izteikt jauno formu; 3. instrumentu, ar kuriem rada lietas. Bet mākslas mācīšanā (kad jau doti instrumenti, materiāls un paraugs), vēl nepieciešama: 1. pareiza izmantošana; 2. saprātīga vadīšana; 3. bieža vingrināšanās. Tas nozīmē – skolēnam jā māca, kur un kā izmantot katru no trim

iepriekš nosauktajām lietām, bet darba procesā viņš jāvada tā, lai strādājot nenomaldītos un, ja arī novirzītos, tad labotos.” [14; 145] Tātad arī J. A. Komenskis ir paudis savu nostāju mākslas mācīšanās, par vienu no svarīgākajām jautājumiem minot saprātīgu vadīšanu, ko tieši varētu norādīt uz pedagoga darbu. Pedagoģs ir tas, kura uzdevums ir ielikt zināšanu pamatus, lai tālāk pats skolēns tos attīstītu un parādītu savas prasmes nenovirzoties no ceļa.

Visas zināšanas un prasmes, ko skolēns apgūst, paplašina viņa redzesloku un vispārīgu skatījumu uz lietām un notikumiem. Teorētiskās zināšanas mākslā ir cieši saistītas ar praktiskām iemaņām. Tāpēc apgūstot teoriju, tā pilnībā ir jāizprot, lai vēlāk varētu veiksmīgi izpildīt praktiskos uzdevumus vizuālajā mākslā.

Apgūstot impresionisma attēlošanas tehniskos paņēmienus, skolēns paplašina savas teorētiskās, praktiskās zināšanas un iemaņas, veicina radošu pieeju darbu izveidē, kas sniedz jaunas iespējas izteikt sevi. Pārzinot teorētiskos glezniecības tehnikas pamatus, skolēns tos pielietojot praktiski nonāk pie jaunām atklāsmēm, ko sniedz šī vai kāda cita tehnika.

Impresionisma gleznošanas tehnika atšķiras no akadēmiskās gleznošanas paņēmieniem un principiem. Tā ir tīru krāsu izmantošana, triepiens un fragmentāra kompozīcija – tas ir veids kā strādā mākslinieki – impresionisti, tāpēc skolēniem apgūstot šo glezniecības virziena tehniku paveras iespējas pavasara un vasaras laikā, izmēģināt patieso impresionistu gleznošanas manieri, veicot darbus dabā - plenērā. Pārzinot, atšķirot un protot praktiski izmantot dažādas glezniecības tehnikas un attēlošanas paņēmienus, skolēns var eksperimentēt un variēt izpildot savus uzdevumus, gūstot gan darbu tapšanas stadijā jaunas atklāsmes, gan gandarījumu par to, ka darbi veidojas izteiksmīgi un daudzveidīgi.

Pētījuma objekts – vizuālās mākslas stundas I. Gaiša Kokneses vidusskolā.

Pētījuma priekšmets – impresionisma glezniecības principu apguve 6.un 7. klasē.

Diplomdarba mērķis – izveidot un pārbaudīt uzdevumu kopu impresionisma glezniecības principu apguvei 6.-7.klasei.

Uzdevumi:

1. pētīt un analizēt literatūru par impresionismu un K. Monē daiļradi;

2. izpētīt vecumposma piemērotību šīs tēmas apguvei;
3. izvērtēt skolēnu darbu veiksmes un neveiksmes un izdarīt secinājumus.

Metodes:

- literatūras studijas (materiālu vākšana un apkopošana, analīze);
- mākslas darbu reprodukciju izpēte un analīze;
- pedagoģiskā izmēģinājuma darbība;
- skolēnu darbu izpēte un analīze, rezultātu apkopošana.

Pētījuma bāze – I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6.A klase – 22 skolēns, 6. B klase - 22 skolēni, 7.A klase – 24 skolēni un 7.B klase – 23 skolēni.

Diplomdarba struktūra: anotācijas latviešu un angļu valodā, ievads, trīs nodaļas un trīspadsmit apakšnodaļas, nobeigums, izmantotās literatūras un avotu saraksts, pielikumi, kur ir aplūkojamas K. Monē mākslas darbu reprodukcijas, I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. un 7. klases skolēnu vizuālās mākslas darbi, pārbaudes un ievadvērtēšanas testu rezultāti.

1. Impresionisma rašanās un attīstība Francijā

1.1. Impresionisma rašanās Francijā

Impresionisms bija pirmais virziens Francijā, kurš iezīmēja pavērsienu mākslas attīstībā taču reizē tas bija pēdējais virziens, kas vēl – kaut arī daļēji – balstījās uz klasiskās mākslas sasniegumiem. Visi impresionisma izcilākie pārstāvji izauga, respektējot klasiskās tradīcijas.

Impresionisms (fr. val. impressionnisme, impression – iespaids) – mākslas galvenokārt glezniecības virziens 19. gs. otrajā pusē līdz 20. gs. sākumam. [4; 64]

Terminu “impresionisms” radīja kritiķis Luijs Leruā, ironizējot par Kloda Monē gleznu „Impresija. Saullēkts”. [15; 237]. Ar šo terminu saprot glezniecības virzienu, kas attīstījās Francijā laikā no 19. gs. otrās puses līdz 20. gs. sākumam. Oficiālais virziens „impresionisms” radās 1874. gadā, kad Nadāra darbnīcā (Parīzē) notika impresionistu izstāde, kurā bija eksponēti P. Sezana, E. Degā, K. Monē, K. Pisaro, O. Renuāra un A. Sisleja darbi. [15; 239] Kritiķus tracināja ne vien šo gleznu tehnika, bet arī šo autoru izraudzītie motīvi. Agrāk no māksliniekiem gaidīja, lai tie meklētu pēc vispārēja atzinuma gleznieciskus dabas stūrīšus. Par gleznieciskiem tādā nozīmē mēs saucam motīvus, kas atgādina kādas jau redzētas gleznas. [31] Vajadzība gleznot tikai šādus motīvus māksliniekus novestu pie bezgalīgas atkārtotības. Impresionisti lauza pastāvošo kārtību, piesakot jauna veida attēlošanas paņēmienus glezniecībā.

Impresionisms attīstījās laikā, kad tehnikas un zinātnes jomā bija manāms straujš progress, par ko liecināja tādi vārdi tehnikā kā T. Edisons un G. Eifels, bet zinātnē L. Pastērs, K. Bertolē, M. Ševrels u.c. Un arī jaunie mākslinieki K. Monē, O. Renuārs, A. Sislē, K. Pisaro un E. Degā, kas sāka savu darbību jau 19. gs. 60. gados, kaut arī tieši neinteresējās par zinātnei, filozofiju un estētiku, tomēr bija sava laika zinātniskā laikmeta bērni tajā ziņā, ka atzina tikai eksperimentu, nevis tradīciju. Viņi neticēja, ka priekšmetu forma ir nemainīga, ka tradicionālā perspektīva rada pozitīvus ekvivalentus realitātei, neticēja, ka darbnīcas gaisma līdzinās pasaulē eksistējošai gaismai, ka visi attēlošanas paņēmieni ir jau atrasti un uzskatāmi par vienīgiem lietošanai noderīgiem. Un līdz ar to viņi vairs netiecās atveidot saskatāmo, jutekliski uztveramo un intelektuāli izprotamu lietu pasauli tās statiskajā aspektā, bet vēlējās tēlot to pasauli, kas viņiem atklājās

ikdienas glezniecības praksē un atradās nepārtrauktā visu tajā esošo elementu mijiedarbībā. [8;235]

Vēl viens ievērojams tehniskais izgudrojums, kas ietekmēja impresionisma attīstību bija – Njepsa 1826. gadā atklātā fotogrāfija, ko impresionisti uzskatīja par pārsteidzošu pasaules izpētes līdzekli, un rūpnieciski ražotām eļļas krāsām tūbiņās, kuras ļāva māksliniekiem doties pie dabas tā vietā, lai iecerēto kompozīciju pēc skicēm pabeigtu darbnīcā. Sākotnēji impresionisti spēcīgi ietekmējušies no reālistu, īpaši G. Kurbē, kā arī E. Manē darbiem. Impresionisti attēlo sava laika ikdienas dzīvi. [13; 8] Māksliniekus sevišķi saistīja pilsētas, lielākoties Parīzes dzīves duna. Daudzu gleznu sižetus veido pilsētnieku izklaides, klaiņošana pa pilsētas parkiem, tēršanās kafējnīcu terasēs, peldēšanās, vizināšanās laivā un zaļumballes piepilsētās, ainavas un ainavu motīvi un sadzīves skati.

Impresionisti savu tematiku un tēlošanas veidu izkopa pakāpeniski, tāpēc pētot virziena attīstību, tajā skaidri saskatāmas trīs pakāpes: 19.gs. 60. gados impresionistu māksla bija vēl ļoti tuva viņu priekšteču glezniecībai, 70.gados tā ieguva jaunas kvalitātes. Tika radīti vistipiskākie impresionistu darbi. Tas bija impresionisma augstākā uzplaukuma laiks.

80. gados iezīmējās krīze – pēc pēdējās kopējās grupas izstādes 1886. gadā, kura atklāja būtiskas domstarpības dalībnieku vidū. 90. gados impresionistu ceļi šķīrās, un tikai nedaudzi no viņiem, piemēram, K. Monē, turpināja meklējumus gaismas tēlošanā, taču nonāca līdz tādai lietu dematerializācijas pakāpei, kas vairs nebija savienojama ar klasiski izprastas reālistiskās mākslas uzdevumiem. Lai arī impresionisma pārstāvju bija krietns pulciņš, pats uzticīgākais no sākuma līdz galam bija K. Monē, pārējie mākslinieki spēlējās un individuāli interpretēja glezniecības tehnisko izpildījumu. [8;237]

Impresionisti gleznoja plenērā un savos darbos akcentēja gaisa un gaismēnu nozīmi glezniecībā. Impresionismā dominē ūdens daudzveidīgā ņirboņa, saules gaismas rotaļas gan uz ūdens virsmas, gan koku lapotnēs. Impresionisti atteicās gleznot panorāmiskas ainavas, priekšroku dodot fragmentārai kompozīcijai. Priekšmetu krāsas impresionistu darbos tiek izmantotas tā, lai attēlotu, kā priekšmets vai figūra izskatās atmosfēras vidē, gaismas un krāsas iedarbībā. Ēnas impresionistu gleznās ir krāsainas, mākslinieki izmanto tikai tīrās spektra krāsas, gaišumam piejaucot balto. Krāsas nejauca

uz paletes, bet klāja tieši uz audekla citu pie citas, lai raugoties no attāluma, tās, optiski sajaucoties radītu vēlamo efektu un bagātīgas toņu nianšes. [15; 64].

Impresionismam ir raksturīgs triepiens, it īpaši K. Monē, K. Pisaro un A. Sisleja darbiem virziena ziedu laikos, šis triepiens rada iespaidu, ka darbs nav pabeigts, bet atstāts tikai skices stadijā. Tāds mākslinieks kā E. Manē, pat laikā, kad savā daiļradē ir vistuvāk impresionistiem, dod priekšroku daudz izlīdzinātākam triepienam. Impresionisti, izņemot E. Degā, lielāku uzmanību pievērš krāsai un faktūrai nekā zīmējumam. Visu virziena glezniecību raksturo gaišs kolorīts, kas to pretstata bieži tumšajai reālisma glezniecībai.

Impresionisti glezniecību padarīja gaišu, ņirbošu, dzīvespriecīgu, taču reizē viņi noveda savu mākslu zināmā strupceļā ar to, ka zaudēja interesi par apkārtējās pasaules pastāvīgajām parādībām, konkrētām formām un emocijām. Klodam Monē bija vienalga, ko viņš glezno - koku, siena kaudzi, cilvēku. Viņu interesēja tikai gaismas un atmosfēras radītās pārmaiņas uz objektu. Pēc pēdējās kopīgās impresionistu izstādes, kad katrs no iepriekš vienotās mākslinieku grupas aizgāja savu atšķirīgu ceļu, vienīgi Klods Monē palika uzticīgs jaunības ideāliem, savu mākslu beigās novedot pat līdz šķietamam abstraktumam bez formām, līnijām un kontūrām. Viss tika pakārtots gaismas un mirkļa neatkārtojamajai burvībai. [31]

Impresionisti atmeta visu stāvošo, vēsturisko, idealizēto un izvirzīja tagadnību, brīvas dabas gleznojumu un acumirkļīgos grozīgos, tiešos dabas vizuālos iespaidus [15; 12652]

Vizuālā momenta tiešais uztvērums kļūst par glezniecības augstāko principu. [15; 12653]

Tikai 19. gs. beigās impresionisms guva vispārīgāku atzīšanu un izplatījās arī ārpus Francijas, kļūstot par laikmeta raksturīgāko glezniecības stilu, kam paralēles parādās un saskatāmas arī citās garīgās nozarēs - literatūrā un mūzikā. [15; 12654]

1.2. Impresionisma gleznošanas paņēmieni

Lai gleznotu ir nepieciešamas zināšanas par glezniecības likumiem, krāsām, ir jāievēro kompozīcijas likumi un mākslas darbā jāataino konkrēts sižets – vai tā būtu klusā daba, salona un parādes portrets, vai ainava. Tomēr 19. gs. otrajā pusē pastāvošajai klasiskajai glezniecības skolai pretī nostājās jaunie impresionisti, kas gleznoja pretstatus tam, kā no bija darījuši viņu priekšteči. Noteikta kompozīcija, konkrētas objektu robežas, attēlošanas principi tika aizstāti ar citiem paņēmieniem kā attēlot apkārt esošās lietas, dabu un cilvēkus. Savukārt gleznošanu telpā no skicēm aizstāja ar gleznošanu plenērā. Kaut gan daudzi mākslinieki, arī pirms impresionistiem bija zīmējuši plenērā, bet to darbi bija vairāk skices, īsi uzmetumi lielajiem darbiem, kas vēlāk tapa darbnīcās. Plenērs impresionistiem kļuva par galveno mākslas darbu tapšanas vietu.

Impresionisti ignorēja pastāvošās, klasiskās glezniecības tradīcijas – klasiskās glezniecības skolu, kas gleznoja pēc noteiktas, izstrādātas likumu sistēmas. Jaunie mākslinieki - impresionisti uzdrošinājās un radīja jaunu glezniecības virzienu, kas atklāja jaunus attēlošanas principus glezniecībā. Impresionisms nebija tikai pārejoša un īslaicīga gleznošanas kaprīze, no šī glezniecības virziena izauga citi mākslās virzieni (kā ekspresionisms un puantīlisms).

Apkopojot visus iegūtos impresionistu gleznošanas tehniskos paņēmienus, ko tie atklāja, mākslas darbu radīšanā tika pielietota:

- fragmentāra kompozīcija;
- komatveidīga triepiena uzliciens gleznojumā;
- pamatkrāsu un atvasināto krāsu jaukšana uz audekla, neizmantojot paleti;
- “a la prima” gleznojums (vienā paņēmienā);
- daļējs telpiskuma noliegums (impresionisti nepievērsa uzmanību tumši gaišajām toņu attiecībām);
- atsacīšanās no melnās krāsas.

Lielu lomu impresionisti plenērā pievērsa gaismas un gaisa studijām, vērojot to dažādās diennakts stundās, gadalaikos, bet vēlāk mācoties to attēlot plāknē.

Tomēr ir zināms, ka par gaismas izraisītiem efektiem mākslinieki interesējās jau pirms impresionistiem. Tā, piemēram, gaismas un gaisa iedarbības radītās izmaiņas priekšmetu krāsās savos darbos apspoguļoja Pjēro della Frančeska (starp 1415 un 1420 – 1492), Vermērs van Delfts (1632 – 1675) u.c. 19.gs. viņu atklātās patiesības papildināja angļu ainavists Džons Konstebls (1776 – 1837), kā arī franču ainavisti barbizonieši, kas sāka strādāt brīvās dabā – plenērā. Taču šo mākslinieku darbos mainījās galvenokārt sižeti, bija manāms lielāks gaisīgums un dabiskums, bet radikālus secinājumus no plenēra prakses viņi neizdarīja. Tas bija K. Monē un viņa biedru – proti, impresionistu - uzdevums. [8;236]

Itāļu mākslas vēsturnieks Lionello Venturi ir teicis: „Impresionisti tai vietā, lai mēģinātu attēlot dabu kā kopumu, izvēlējās vienu elementu - gaismu, traktējot to kā neatkarīgu un organisku stila elementu.” Līdz ar to tēlotie objekti zaudēja tvirtumu un materialitāti, pārvērtās par neskaidru gaišāku un tumšāku toņu un krāsu gradāciju summu. Tēlojums kļuva glezniecisks, kas pats par sevi nebija jaunums [12;7]

Impresionisms izveidojās galvenokārt kā glezniecības virziens, tāpēc tieši krāsu lietojumā bija daudz jauninājumu. Analizējot krāsu variācijas kādā objektā atkarībā no apgaismojuma (krītošas, atstarotas gaismas), gleznotāji akcentēja apgaismoto daļu, ēnu, pusēnu un refleksu krāstoņu atšķirības, tādējādi izjaucot objekta lokālkrāsas relatīvo vienību un uzsverot silto un auksto nokrāsu kontrastus. Objekta lokāltonis, kas veidojās atkarībā no priekšmeta par tā nemainīgu krāsu parastā ikdienišķā gaismā, tika sadalīts un pazuda. Krāsu akcenti rosināja atteikties no toņu neitralizācijas, no melniem, baltiem, pelēkiem, zemes krāsu toņiem, orientēja gleznotāju uz spektrālu polihromiju un kopumā palielināja krāsu nozīmi mākslas darbā.

Mainījās arī mākslas darbu kompozīcija. Agrāk māksliniekam bija jāsniedz iespējami izsmeļoša vizuālā informācija par atsevišķiem nozīmīgiem objektiem, kas tika visā pilnībā iekļauti un centrēti mākslas darba kompozicionālajā laukā. Tagad iespaids efektu nodrošināja decentrēta un fragmentāra kompozīcija: lielākos tuvplāna objektus (īpaši cilvēka figūras) novietoja gleznā vienā pusē no tās vertikālās ass un, galvenais, rādīja tikai pa daļai, „pārgriežot” tos ar mākslas darba robežlīniju, ar gleznas rāmi. Tādējādi priekšplāna objektu pašvērtība tika it kā apšaubīta, tie bija pielīdzināti citiem tuvākā vai tālākā plānā esošiem objektiem un demonstrēti tikai kā totālās vizuālās

realitātes sastāvdaļas, kuru šķietamā nejaušība apliecina to kopiespaida augstāko tēlojošo vērtību. Subjektīvā optiskā iespaidu efektu nodrošināja arī perspektīvo rakursu un attiecīgo priekšmetu proporcionālo attiecību akcentējumi, [13;8] skati uz kādiem objektiem no apakšas vai no augšas.

Nepieciešamība ievērot krāsu un gaismēnas nianses un reizē saglabāt kopiespaidu noteica atsevišķu triepienu (parasti nelieli, komatveida) netika nogludināti, sapludināti, izstrādājot detaļas, jo tas nebija gleznotāja uzdevums. Franču impresionists Kamils Pisaro par impresionismu ir izteicies šādi:...”negleznojiet gabaliņu pēc gabaliņa, bet gleznojiet visu uzreiz...Acs nedrīkst koncentrēties vienā punktā, bet tai jāuzņem viss... .” Impresionisti paši sev formulēja, kas ir impresionisms ar šādu devīzi 1877.gadā: „Tieksme traktēt sižetu kā gleznieciskā toņa dēļ, bet ne paša sižeta dēļ, lūk, kas atšķir impresionistus no citiem māksliniekiem.” [13;9]

Interjerā tika attēlota netraucēta mājas dzīve (brokastis, lasīšana, sievietes un bērni) vai ierastās sabiedriskās izklaides kafejnīcās, restorānos, teātra pasaulē. Saulains vasaras zaļums un cilvēki gaišos tērpos bija tipiski impresionisma motīvi, bet tika gleznotas arī ziemas un nakts ainavas, kā arī mākslīgās gaismas efekti.

Klasificējot impresionistu darbus pēc tēlotājas mākslas žanru teorijas, jāatzīmē, ka ainava bija galvenais, bet ne vienīgais impresionistu žanrs. Cilvēka figūrām palielinoties fragmentārās kompozīcijas ietvaros, tēlotā vizuālās realitātes daļa ir nosauicama par sadzīves ainu plenērā vai interjerā, [12;10] individualizēta cilvēka izvirzīšanās priekšplānā vērš to par impresionistisku portretu, priekšmetisko motīvu (ziedu, trauku) akcents padara to par impresionistisku kluso dabu.[12;11]

Iepazīstoties ar visu to, ko un kā ir gleznojuši impresionisti mēs varam saprast, ko impresionisti ir vēlējušies paust ar savu, zināmā mērā, protestu gleznot savādāk nekā to bija darījuši akadēmiskās gleznošanas skolas pārstāvji. Tā bija eksperimentēšana ar krāsām un domu brīvība. Šie jaunie celmlauži uzdrīkstējās parādīt un atainot dabu, cilvēkus no cita skatu punkta, pastiprinot darba emocionālo raksturu un trauksmaino dinamiku. Fragmentārā kompozīcija, triepienvēidīgais gleznojums, tīro krāsu lietojums gleznojumā, gaismas un gaisa spēle mākslas darbos, mirkļa gleznojums piedod darbam tā brīža, laika raksturu.

Katrs mākslinieks, gleznojot izvēlas savus tehniskos paņēmienus un attēlošanas paņēmienus, kā attēlot objektus vai dabas ainas. Nekur nav rakstīts un strikti noteikts, ka klasiskās glezniecības skolas glezniecības paņēmienus nevarētu apvienot vienā darbā ar impresionisma glezniecības paņēmieniem, tā darbus padarot dzīvīgākus un tuvākus realitātei, radot darbā dinamiku, kustību un ekspresiju. Mūsdienās mākslā, ne tikai glezniecībā, bet visās mākslas nozarēs vairs nepastāv noteiktu robežu kā būtu kas jāattēlo, tāpēc mūsdienās uzdrīkstēšanās kaut ko radīt jaunu paver iespējas atklāt, ko tādu, kas atkal mākslā var radīt jaunu revolūciju. Svarīgākais ir uzdrīkstēties, eksperimentēt un riskēt radīt ko jaunu.

Impresionisma slavenākais pārstāvis K. Monē bija tas cilvēks, kas pirmais uzdrīkstējās, eksperimentēja, pieteica un attīstīja impresionisma glezniecības ideju. K. Monē ir bijis uzticīgs visu savu daiļrades mūžu šiem glezniecības principiem, neskatoties uz to, ka viņa laika biedri un idejas atbalstītāji izveidoja katrs savu, nedaudz atšķirīgāku, individuālāku mākslas darbu rokrakstu.

1.3. Impresionista K. Monē biogrāfija un daiļrade

Klods Monē ir viens no ievērojamākajiem impresionisma pārstāvjiem, kas palicis uzticīgs šim gleznošanas virzienam no tā pirmsākuma līdz pat sava mūža beigām. Lai arī impresionismu pārstāv vairāki mākslinieki Klods Monē ir visraksturīgākais šī glezniecības virziena pārstāvis. K. Monē ir attīstījis un pilnībā pilnveidojis šo glezniecības virzienu, kaut arī mūža beigās veselības problēmu dēļ, mākslinieka darbi ir vairāk ekspresīvāki un ir jaušamas fovisma iezīmes.

Oskars Klods Monē (1840 – 1926) – tipiskākais, uzticamākais gleznošanas virziena - impresionisma pārstāvis– ievērojamākais tā laika ainavists mākslā. Klods Monē ir dzimis 1840. gada 14. novembrī Parīzē, bet piecus gadus vēlāk (1845. gadā) ģimene pārcēlās uz dzīvi Havrā, kur K. Monē tēvs strādāja kādā nelielā veikaliņā par tirgotāju. Visa K. Monē bērnība tika pavadīta šajā pilsētā, kur Sēnas upe satikās ar jūru. K. Monē ir vienmēr centies dzīvot Sēnas tuvumā un šīs upes motīvi ir caurvijuši visu viņa daiļradi, un pat tad kad viņš daudz ceļoja pa Normandiju viņa darbos parādās Normandijas (Francijas ziemeļu novads) piekrastes ūdeņi un gleznainā apkārtnes daba. Kā, piemēram, 1863. gadā tapušais darbs “Lauku sēta Normandijā”, atklāj fragmentāras kompozīcijas izmantošanu un triepiena lietojumu. Arī apstākļi, ka darbs top ārā – plenērā, jaušana impresionistiska ievirze, dabas studijās.

1857. gadā K. Monē pirmo reizi satiek Eiženu Bodēnu, līdz ar šo iepazīšanos iesākas jaunā mākslinieka interese par dabas studijām, caur sarunām E. Bodēns iepazīstina K. Monē ar dabas ainavu glezniecību. Kādu dienu ejot gleznot Havras apkārtni E. Bodēns nolēma paņemt sev līdz K. Monē. Vēlāk K. Monē atzīst: “Man it kā no acīm nokrita plīvurs, es spēju saskatīt to, ko agrāk nebiju spējis saskatīt, es tagad saprotu, kā kas būtu jāglezno.” Kopš šīs satikšanās dabas ainavu gleznošana ir viena no galvenajām lietām, ko K. Monē glezno visu savu daiļrades mūžu.

K. Monē daiļrades pirmsākumos nemaz neskicēja un negleznoja dabas motīvus; viņa sākotnējā aizraušanās bija karikatūru zīmēšana, šādā veidā viņš savos pusaudža gados pelnīja kabatas naudu, ar gudru un asprātīgu karikatūru zīmēšanu Havrā (skatīt 1. pielikumā 1.att.). 1859. - 60. gadam pārdod savas karikatūras Havras rakstāmlietu

veikalā, par nopelnīto naudu K. Monē dodas uz Parīzi, kur pirmo reizi satiekas un iepazīstas ar savu līdzgājēju, domubiedru K. Pisaro.

1861. gadā K. Monē iesauc dienēt armijā, viņš dodas dienēt uz Alžīriju. Pēc nepilna gada viņš atgriežas Francijā slimības atvaļinājumā, tomēr dienestā neatgriežas, jo tēvs izpērk viņa atlikušo dienesta laiku. Tēvs šajā laikā sāk apjaust dēla māksliniecisko talantu, un nolemj, ka dēlam tas ir jāizkopj. [8;237]

Savā daiļrades sākumos K. Monē bija attīstījis Barbizonas skolas tradīcijas, kas redzams viņa darbos. 1862. gadā tapušais darbs “Medību trofejas” netieši norāda uz impresionisma dzimšanu, kaut arī darbs ir veikts ar klasiskās glezniecības skolas attēlošanas paņēmieniem – tomēr darbā parādās impresionismam raksturīgā iezīme - fragmentāra kompozīcija, kur mākslinieks ir atļāvis attēlot nelielu fragmentu no galda, kur stāv medību trofejas un medību suņa galvas fragments. Krāsu palete nav daudzveidīga, jo pārsvarā dominē sarkanbrūnie un dzeltenie krāsu toņi ar nokrāsām. Darba tapšanas vieta ir darbnīca, kas norāda uz salona prasību pilnīgu izpildi, lai darbs tiktu izstādīts un akceptēts.

1862. gada līdz 1864. gadam Gleirā viņš satiek jaunos savas idejas biedrus - impresionistus O. Renuāru un A.Sisleju. K. Monē bija tas, kurš mudināja draugus pilnībā pamest darbnīcas, lai gleznotu tikai un vienīgi brīvā dabā. Jaunā skatījumā K. Monē turpināja barbizoniešu aizsākto programmu – popularizēt dzimto ainavu. Visbiežāk K.Monē šajā laika periodā glezno Sēnas upi, tās krastus, bieži arī Parīzes bulvārus, ielas un stacijas.

1865. gadā notiek pirmā oficiālā K. Monē izstāde Parīzes Salonā, tās vienīgi notiek vēl 1866 un 1868, bet 1867, 1869 un 1870 gadā K. Monē līdzdalība tiek noraidīta.

Kaut arī K. Monē darbos jaušams impresionisma raksturīgais triepiens, 1866. gadā tapušajā darbā “Kamilla”, kur gleznota ir K. Monē sieva, darbs ir akadēmisks, tīrs un bezpretenciozs. Tas viss norāda uz vēl nenobriedušās personības nepārlicinātību un neuzdrīkstēšanos gleznot savādāk. Trīs ceturtdaļas pagrieziena, perfekti iekomponētais tēls, piezemēto krāsu lietojums (brūni pelēko toņu) darbu padara drūmu, smagnēju un akadēmiski pareizu. Bet tā paša gada beigu tapušajā darbā “Puķu dārzs”, nav jūtama ne mazākā saistība ar gleznotās “Kamillas” portretu. Vieglais triepiens, gaisa un gaismas spēle dārza ziedos un kokos, atklāj mums dienas saulaino laiku. Vienmērīgi tēlotajās

zilajās debesīs ir jaušams neliels baltas miglas plīvurs. Fragmentārās kompozīcijas lietojums gleznojumā norāda konkrētāk un izjustāk attēloto objektu dabu – koks, šķiet elpo, lapas trīsuļo, kāršu rozēs saules gaismā plaukst, viss apkārt zaļo.

Sākot ar 60. gadu beigām K. Monē, pievērsās ainavu glezniecībai, īpašu uzmanību veltot gaismas un gaisa videi, tās mainīgajai ietekmei uz dabas formām.

1867. gadā tapušajā darbā “Terase Santandresā” skatāma nesteidzīga ikdienas dzīve – sarunas, burāšana (skatīt 1. pielikumā 2.att.). Ar triepienu attēlotā jūra ir mierīga tāpat kā cilvēku sarunas. Saules pielietā terase un ziedi ir gleznoti bagātīgi – kolorītiski, krāsaini. Darbs ir tik krāsu bagāts, kaut arī tajā lielākoties tiek izmantotas tikai spektra krāsas. Attēlotie tēli ir nekonkrēti, nav svarīga portretiskā līdzība, bet gan mirklis, kur tiek vestas sarunas un mierīgi baudīta diena pie saulainās jūras uz terases, atslēdzoties no ikdienas nebūšanām un trauksmes.

Tajā pašā gadā tapušajā darbā “Sentandresas pludmales regate” ir mākslinieka tiešas dabas studijas, kur spēcīgi tiek lietotas zili zaļo un okera balto krāsu nianšes, attēlojot ikdienas dzīvi pludmalē, kur burā baltas laivas un nesteidzīgi cilvēki pavada savu brīvo laiku ar sarunām pludmalē. Ūdens vibrējošais atainojums ir panāks ar smalku triepienu, kuru priekšā cilvēku tēlojums ir sekundārs. Galvenais un visspēcīgāk, kas šajā darbā ir attēlots ir ūdens vibrācija un netveramās, rāmās debesis.

1870. - 1871. gadam K. Monē apmeklēja Londonu, tad Holandi. Esot Londonā K.Monē sajūsminās par angļu portretistu Dž. Konstebla un Dž.Tērnera darbiem.

1871. – 1878. gadam K. Monē pārceļas uz dzīvi Aržanteijā. 70. gadu sākumā viņa gleznas kļuva gaišākas un to risinājums – brīvāks. Tuvākos gados K. Monē izkopa sīku, vibrējošu triepienu glezniecību, izmantojot galvenokārt spektra krāsas gaistošo, pārejošo dabas iespaidu attēlošanai. Viens no skaistākajiem šī perioda darbiem ir „Kapuciešu bulvāris” (1873). Tajā attēlots skats uz šo Parīzes bulvāri no kādas mājas balkona. Bulvārī redzami daudzi gājēji un fiakri. To ieskauj kaili koki un īres manu rindas. Krāsu paletē bagāts un niansēts darbs.[8;237]

Viņa septiņdesmito gadu darbos sīkie, mērķtiecīgie krāsu triepieni atgādina mirdzošus gaismas laukumiņus. Forma pilnīgi izzūd, attēlojuma aprīses ir neskaidras un izplūdušas - visu ir pārņēmusi saule. Tas labi saprotams, ja zinām, ka mākslinieks savu darbnīcu bija ierīkojis laivā - neliela laiviņa ar darbam nepieciešamo aprīkojumu viņam

ļāva brīvi studēt upju ainavu noskaņas un impresijas. Šo periodu viņa daiļradē dēvē par Aržanteijas periodu, un šajā laikā top neskaitāmi darbi. Piemēram, darbā "Aržanteijas studijas laivā" (1872) (skatīt 1. pielikumā 5.att.) upes refleksi pilnīgi valda pār gleznas izskatu un tajā pašā laikā katrs viegli caurspīdīgais tonis izstaro gaismu. Klods Monē arvien vairāk pievēršas refleksu fiksācijai. Attēlotie priekšmeti it kā izgaist saules spožajā gaismā, kontūras izplūst un kļūst nesaskatāmas. Par viņa darbu galveno mērķi izvirzās gaismas un ūdens refleksu attēlošana dažādās diennakts stundās. Šai problēmai viņš velta gleznu ciklus, no kuriem katrs sastāv no daudziem, reizēm pat divdesmit darbiem. Tai pat gadā tapušais darbs - viens no visspēcīgākajiem un jutekliskākajiem K. Monē darbiem ir "Magoņu lauks Aržanteijā" (skatīt 1. pielikumā 3.att.). Darbā izmantotās spektra pretkrāsas, kas spilgti parāda uz dabā esošajiem kontrastiem. Sarkanās magones ir kā zvaigznes, kas sakritušas zaļā pļavas jūrā un mirgo, bet mierīgās debesis ir kā uzputots un gaisīgs debessmannā. Cilvēku tēli ir sekundāri, galvenais, kas darbā ir – tā ir pārsteidzošā un neatkārtojamā dabā, kur cilvēks ir tikai kā vērotājs, ne tās radītājs.

1874. gadā notiek pirmā oficiālā impresionistu izstāde (izstādes notiek arī 1876, 1877 ieskaitot Senlazāra stacijas gleznojumus, 1879 un 1882 gadā). Tiek izstādīts K. Monē darbs "Impresija. Saullēkts" (skatīt 1. pielikumā 4.att.). Gleznā ir attēlota Havras osta, mirklis dabā pirms saullēkta. Virs apvāršņa paceļas sarkana saule un tā izpeld it kā no zilganbaltas miglas dūmakas, metot ūdenī zilus un sārti violetus atspulgus. Ostā ienākušo kuģu masti ir miglā tīti ar tikko jaušamiem siluetiem. Ar šo darbu, tad arī oficiāli tiek pasludināts glezniecības virziens.

1875. gadā radītais darbs "Sieviete ar saulesargu" (skatīt 1. pielikumā 6.att.) ir caurstrāvots ar gaismu un gaismas studijām. Zilās un zaļās krāsas daudzās nianšes un nokrāsas darbu padara krāsu nianšu pārbagātu un izjustu. Gaisa plūsma, kas jūtama visā darbā attēlotajā – zāles, sievietes un it īpaši gaisa, rada klātesamības sajūtu. Ar daudzajām krāsu niansēm darbā panākta zināma intimitāte un dziļa emocionalitāte. Viss ir attēlots pēc iekšējām, subjektīvām sajūtām.

1877. gadā gleznotā Dzelzceļa stacija (Senlazāras gleznojumi) mākslinieku neinteresē kā ļaužu tikšanos un atvadu vieta - viņu valdzina gaisma, kas straumēm līst cauri stikla jumtam pretī tvaika mutuļiem, vai tas, kā no baltajiem tvaika mutuļiem iznirst lokomotīvu un vagonu aprises (skatīt 1. pielikumā 7.att.).

1878. gadā radītajam darbam “Sentdenis iela 1878. gada 30. jūnijā” ir krāsu triepienu jūra, kurā ir izmantotas spilgtas un izaicinošas sarkanās, zilās un baltās krāsas triepieni, spēcīgi atklājot darba trauksmi. Visspilgtāk to atklāj cilvēku tēli, kas ir attēloti pilnīgi nekonkrēti, un tas savukārt norāda uz to nenozīmīgumu, kur primārais ir krāsas un gaismas spēle, vibrācija. Darba galvenā vērtība ir krāsas lietojumā un triepiena vibrācijā, kas dominē par darba sižetu.

No 1880 – 1889. gadam K. Monē daudz ceļo. 80. gadu darbus, kaut gan viņu šajā laikā aizvien vairāk saista atmosfēras radītie iespaidi un līdz ar to mierīgos dabas un pilsētas dzīves skatus nomaina dramatiskāka rakstura ainas. Arī gleznojuma veids pakāpeniski kļūst rafinētāks, tonis – sarežģītāks un skaļāks, visumā dekoratīvāks.

1880 – 1886. gadam K. Monē ceļo uz Normandiju katru gadu, kur top daudz Normandijas piekrastes gleznojumu - Normandijas lauki un jūras piekraste ar klintīm, zvejnieki savās laivās, klejojošas cilvēku figūras. Daudzos darbos tiek gleznoti skati no augšas, radot citādāku redzes leņķi un kompozīciju. Neierasts šķiet 1880. gada darbs “Saulspuķes”, kas ir neierasts ar to, ka darbs ir gleznots telpā, tomēr neskatoties uz šo faktu, tā ir spēcīga un izjusta ir ziedu studija. Bagātās sarkanās un dzeltenās krāsas lietojums darbā, apvienojumā ar triepienu, pārliecina par ziedu īstumu, it kā tie būtu gleznoti dabā, jo arī telpas gleznojums, kur atrodas ziedi nav lokālu krāsu laukumi, bet krāsains un vibrējošs krāsu atspulgs.

1883. gadā tapušajā darbā “Mannporta” ir jūtams spēcīgs krāsas otu triepiens un pašas krāsas trauksmainais attēlojums. Dzeltēni brūno, zaļo un zilo krāsu triepienu apvienojums vienā kopveselumā, rada trauksmainās jūras pilnīgu tās patiesās dabas atainojumu – jūras nežēlīgās bangas, kas triecas pret klinti, parāda ūdens spēku un krāsas spēku tās attēlojumā (skatīt 1. pielikumā 8.att.).

1884. gadā apceļo Vidusjūru, ceļošanās laikā top arī gleznojumi, šajā pašā laikā tiek apceļota arī Bordižēra un Mentona, bet vēlāka arī Antiba. “Villa Bordižērā” (1884) pārsteidz ar savu saulaino, gaišo un trauslo krāsu atainojumu. Dzeltēni sarkanās zāles, zili sarkano kalnu un zili balto debesu attēlojums, ir kā šaura robeža, balansēšana starp pasaku pasauli un realitāti. Necilā, baltā māja ir kā majestātiska pils, ar savu vienkāršību un krāsu tīrību, galveno uzvaras gājieni atstājot dabas atainojumam.

Cita pieeja parādībām atklājas 90. gadu darbos, cenšoties fiksēt dabas daudzveidīgos stāvokļus, pievērsies viena motīva attēlojumam dažādos diennakts laikos un atmosfēras apstākļos. Sējā laikā K. Monē pievērsās gleznu sērijām, kur viens un tas pats objekts, skatīts no aptuveni viena un tā paša skatupunkta, tika atveidots vairakkārt – noteiktās dienas stundās, tā atklājot skatītājam izmaiņas dabā atkarībā no atmosfēras apstākļiem un apgaismojuma maiņas. [8;238] K. Monē grandiozā Londonas sērija (40 audekli, 1900 -1926), kā arī Živerī dārza ūdensrožu sērija (1920 – 1926) – motīvam vairs nav nozīmes, galvenais ir faktūras efekti, dabas objekts pārvēršas par glezniecības fenomenu. Dekoratīvitātē šie darbi sasaucas ar fovistu, bet tieksmē piešķirt gaisam, ūdeņiem un zemei kosmisku vērienu – arī ar simbolistu meklējumiem. [8;239]

1891. gadā notiek K. Monē pirmā sērijveida gleznojumu izstāde – “Siena kaudzes”. It kā pavisam triviāls dabas objekts, bet to atainojums dažādos gada laikos un diennakts stundās piešķir viena un tā paša objekta daudzkrāsainību un gaismas nozīmi gleznojumā. Darbos ir spēcīgas vienas krāsas toņu gradācijas, kas spēcīgi atklāj arī noteiktā gadalaika raksturu, piemēra, ziemei – zili balto un brūno toņu gammu, bet vasaras saulrietā sarkani dzelteni toņu daudzveidību apvienojumā ar kontrastam izmantoto zilo krāsu. Turpinot gleznot sērijveida gleznojumus 1895. gadā notiek K. Monē Ruenas katedrāles izstāde laikā posmā no 1892- 93 (skatīt 1. pielikumā 9.att.). Ruenas katedrāles atveidojums ir spēcīgi niansēts, kur krāsas uzliciens darbos ir pastozs. Mākslinieks draugs, rakstnieks Gistavs Žefruā rakstīja: „Klods Monē ir viens no Francijas ainavistiem, kam ir izdevies vislabāk izanalizēt atmosfēras parādības un gaismas īpašības... Apgaismojums nianses, gaisa slāņu caurspīdīgums vai biezums, gaisa blīvums ap priekšmetu ir atklāts ar neatdarināmu taktu...” [18;202]

1900. gadā notiek pirmā ūdensrožu sērijas izstāde. Par saviem ūdensrožu gleznojumiem K. Monē ir izteicies: “Iedomājaties pasauli, kur zem debesu kupola vienkopus telpa ir piepildīta ar ūdensaugiem, kas klāta ar caurspīdīgu zaļganvioletu plīvuru. Apkārt ir miers, klusums, apkārt ņirb ūdens atspulgi, pa kuriem izklaidus peld ziedi, krāsu gaistošās, izsmalcinātās, jutekliskās, apburošās niansēs un nokrāsās.”

1904. gadā tiek izstādītas Londonas sērijveida gleznojumu izstāde, kas tapuši Londonas apmeklējuma laika posmā 1899, 1900 un 1901. gadā.

1909. notiek otrā ūdensrožu sērijas izstāde. Vēlīnajos K. Monē darbos parādās dekoratīvisma tendences. [29] K. Monē: “Es gleznoju šos audeklus kā jūsmīgi mūki, kā radītājs apjūsma lūgšanu grāmatu; it kā neviens nevienam nav neko parādā, visi izjūt apkārt esošo vientulību un klusumu, dedzīgi, izmeklētā attieksmē balansēt uz robežas ar hipnozi.”(skatīt 1. pielikumā 10. un 11.att.).

1916. gadā K. Monē sāk gleznot savu lielo dekoratīvo Ūdensrožu darbu. Pasliktinoties veselībai, viņš neatgāja no audekla un turpināja gleznot: „Es zīmēšu pat būdams akls, tāpat kā Bēthovens, kurš sacerēja mūziku būdams pilnīgi kurls” Klods Monē. [18;201]

1926. gadā 6. decembrī K. Monē mirst savās mājās Živernē.

2. Impresionisma glezniecība kā tēma vizuālās mākslas stundās

2.1. Izglītības un zinātnes ministrijas noteiktās prasības vizuālās mākslas priekšmetam 6. un 7. klasēm

Izglītības standarts vizuālajā mākslā paredz, ka vizuālās mākslas obligāto mācību saturu veido trīs struktūrkomponenti:

1. mākslas valoda;
2. mākslas uztvere un radošā darbība;
3. mākslas kā kultūras sastāvdaļa.

Savukārt mākslas valodas apguve ir kā priekšnoteikums, lai skolēni spētu sarunāties par mākslas darbu ne tikai sižeta, bet vizuālo vērtību līmenī.

Vizuālās mākslas stundās skolēns apgūst prasmi saskatīt apkārtējā pasaulē vizuāli interesanto. Mērķtiecīga vērošana un diskusijas par redzēto ir būtisks nosacījums skolēna mākslas uztveres un radošās darbības attīstīšanā. Uztveres attīstīšana palīdz skolēnam pilnīgot prasmi brīvi zīmēt no dabas, pēc atmiņas un iztēles, uztvert mākslas darbus, savukārt daudzveidīgi praktiski veicami uzdevumi, vingrinājumi un eksperimenti orientē skolēnu patstāvīgi veikt dažādus atklājumus, pilnīgot savas iemaņas un prasmes mākslas jomā.

Iepazīstoties ar daudzveidīgajām mākslas izpausmēm, skolēns apgūst mākslu kā kultūras sastāvdaļu. Mākslas apguves process nav iedomājams bez mākslas darbu oriģinālu un reprodukciju klātbūtnes – sarunām, diskusijām un mākslas darbu analīzes.

6. klasei vizuālās mākslas izglītības standarts paredz un nosaka, ka skolēniem ir jāapgūst un jāprot saskatīt likumsakarības:

- telpā un kompozīcijā, pārzinot visus kompozīcijas veidus;
- jāizprot, kas ir optiskā ilūzija – telpiskums, kustības ilūzija;
- krāsu saskaņošanas principi (6 stundas) – krāsu skala, saderība, krāsu jaukšana, gaismojuma nozīme.

6. klasi beidzot skolēniem ir jāzina un jāprot:

- mākslas darbos salīdzināt izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, faktūras, kontrastu un kompozīciju;

- analizēt, kā panākts mākslas darba emocionālais pārdzīvojuma nosakņojums;
- kompozīcijas veidi un to pielietojums;
- dažādas tehnikas;
- prot salīdzināt vizuālās pazīmes noteiktā stila ietvaros;
- ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu. Novērojumos un eksperimentos atklāj daudzveidīgus izteiksmes līdzekļu salikumus un izmanto tos radošajos darbos;
- prot analizēt mākslas darbus, veidot stāstījumu un aprakstīt mākslas darbu saturu, izteiksmes līdzekļus. [6]

Savukārt 7.klasei vizuālās mākslas izglītības standarts paredz un nosaka, ka skolēniem ir jāapgūst un jāprot saskatīt likumsakarības:

- kompozīcijā – siluets, krāsa, laukumi, proporcijas, krāsu kontrasti;
- eksperimentējot, noteikt krāsas pašvērtību, krāsas noskaņu, līniju;
- emocijas mākslas darbos - apspriest dažādu laikmetu mākslas darbus, to paustās emocijas. Pārdzīvojums mākslas tēlā – emociju gamma, vizuālās īpašības, pēta mākslas darbu emocionalitāti, sižetu, krāsu, apgaismojumu;
- formās un telpās – rakursi, struktūra, objekta attēlojums, kompozīcija, stilistiskā vienotība, faktūras, krāsa.

7. klasi beidzot skolēniem ir jāzina un jāprot:

- raksturot mākslas darbos izteiksmes līdzekļus – apgaismojumu, savstarpējās proporcijas, telpiskumu, krāsu un tonālās attiecības;
- izprast, kā vizuālie mākslas līdzekļi ietekmē mākslas darba saturu, emocionalitāti;
- izprot par krāsas pašvērtību;
- pielietot atšķirīgus kompozīcijas principus. Analizēt, salīdzināt tos mākslas reprodukcijās;
- izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas un materiālus. [6]

Ņemot par pamatu impresionismu un Izglītības un zinātnes ministrijas noteiktās prasības vizuālās mākslas priekšmetam 6.un7. klasēm skolēni gūst ne tikai teorētiskas

zināšanas par impresionismu, bet arī prasmes spēt argumentēti spriest un raksturot mākslas darbus, par pamatu izmantojot savas zināšanas par kompozīciju, krāsu un izteiksmes līdzekļiem.

Zinot un protot pielietot teorētiskās zināšanas par impresionisma glezniecības attēlošanas principiem, skolēniem ir jāprot šīs zināšanas pielietot veiksmīgi praksē eksperimentējot, veicot uzdevumus vizuālās mākslas stundās.

2.2. Tēmas piemērotība pusaudžu vecumposmam

Lai veiksmīgi varētu apgūt jauno mācību tēmu, ir jāzina attiecīgā vecumposma raksturīgākās psihofizioloģiskās īpatnības, kas ietekmētu skolēnu apguves un uztveres spējas, apgūstot jaunu glezniecības virzienu. Noskaidrojot raksturīgākās pusaudžu vecumposma īpatnības var veidot, plānot speciālus uzdevumus un prognozēt uzdoto uzdevumu rezultātus, balstoties uz šo pusaudžu radošo un fizisko attīstību.

Skolēniem šajā vecuma posmā ir svarīga mācīšanās un sevis pilnveidošana. Jauno mācību tēmu tie uzklausa ar apziņu, bet ja rodas neskaidrības, tad cenšas ar jautājumu uzdošanu noskaidrot nezināmo un neizprasto. Skolēni, apgūstot jaunu tēmu, ir zinātkāri un jaunas informācijas alkstoši, tāpēc, lai veiksmīgi realizētu iecerī, ir jāatrod tādas mācību metodes, kas rosinātu skolēnu interesi. Lai skolēniem būtu pilnīgs priekšstats par mācāmo tēmu obligāts priekšnosacījums ir vizuālās informācijas vizualizācija (šajā gadījumā mākslas darbu reprodukciju vizualizācija), kuru papildina stāstījums un paskaidrojumi. Apgūstot, ko savādāku, kas nav mācīts citās vizuālās mākslas stundās skolēni jauno mācību vielu uzņem ar ieinteresētību, tomēr šajā aspektā liela loma ir skolotājam, kā tiek skaidrota jaunā mācību tēma. Ja mācību tēma ir skaidrota saistoši ar vizuāliem materiāliem, tad var prognozēt, ka skolēniem veidosies dziļāka interese par šo mācību tēmu. Tomēr, ja pasniegtā informācija ir formāla un lietišķa, tad arī skolēnu rezultāti un ieinteresētība, būs tikai uzdevuma izpildes līmenī.

Šajā vecuma posmā ir svarīgi, lai teorētiskās zināšanas tiktu apvienotas ar praktiskām iemaņām. Izprotot teoriju un vēlāk to pielietojot praksē gala rezultātos, respektīvi, skolēnu darbos atspoguļosies, vai skolēni izpratuši un prot pielietot apgūtās iemaņas uzdevuma izpildē. Izklāstot jauno mācību tēmu, kas būs apvienota ar vizuālu materiālu, skolēni labāk atcerēsies un uztvers nepieciešamo informāciju, bet ir jāņem vērā, ka pārlietu liels informācijas materiāls var traucēt. Rādot no 7 – 10 mākslas darbu reprodukcijas skolēni tās atcerēsies, bet ja tiks demonstrēti vairāk nekā desmit mākslas darbu reprodukcijas, skolēni tās atcerēsies pavirši vai nemaz neatcerēsies. Tāpēc ir svarīgi izvēlēties raksturīgākās un spilgtākās mākslas darbu reprodukcijas, kas paliktu skolēnu atmiņā.

Veicot praktiskos uzdevumus pamatotas uzslavas skolēni uztver kā tālāku pamudinājumu pilnveidot un padziļināt savas iemaņas. Tomēr, ja skolēna darbs nav izdevies, vajag rast iespēju saskatīt darbā kaut ko labu un izdevušos. Ja šā vecuma posma skolēnam tiek pārņemts, ka darbs nav izdevies, tas pusaudzī rada mazvērtības izjūtu un zemu pašvērtējumu. Tādēļ skolēnu darbu neveiksmes nevajadzētu asi kritizēt, bet gan mudināt un motivēt skolēnu attīstīt šīs prasmes un nepadoties pie pirmajām neveiksmēm.

Katram skolēnam ir savs talants – matemātikā, sportā vai vizuālajā mākslā. Skolēns nevar būt vienlīdz spēcīgs visos mācību priekšmetos. Ja arī skolēnam nav talanta vizuālajā mākslā, tad vismaz ar apņemšanos darbu paveikt precīzi, pēc noteiktajiem uzdevuma kritērijiem, izprotot tēmu skolēns ir pelnījis labu vērtējumu, jo pats galvenais ir izpratne.

Vizuālo uzdevumu izpildes laikā ir pieļaujama skolēnu vizuālo darbu neizdošanās, kas nebūtu saistīta ar tēmas neizpratni, tas vairāk būtu attiecināms un saistīts ar praktisko iemaņu trūkumu. Skolēns, kurš ir izpratis mācību tēmu, bet nespēj to veiksmīgi izpildīt, nav jāuzskata par neveiksmi. Katrā skolēna darbā ir jāspēj saskatīt kaut ko labu, tā būs motivācija pašam skolēnam tālāk strādāt un pilnveidoties. Neveiksmju gadījumā skolēns ir jāmotivē un jāsekmē, lai praktiskās iemaņas tiktu apgūtas. Tomēr ne vienmēr nesekmīgam darba rezultātam cēlonis ir praktisko iemaņu trūkums. Par pamatu var būt arī skolēnu vājās teorētiskās zināšanas vizuālajā mākslā, jo skolēnam trūkst izpratne par, piemēram, kas ir pamatkrāsas, atvasinātas krāsas, kas notiek un kādas krāsas iegūst, ja tās savstarpēji sajauc.

Kaut arī šī vecumposma bērniem ir raksturīga apņemšanās, bieži vien pie neveiksmēm, skolēni paši noniecina savus darbus, kā neizdevušos vai arī gluži pretēji, ļoti cenšas sasniegt labus rezultātus, lai sevi apliecinātu, ka to var izdarīt. Mācot šiem skolēniem, ir jāievēro tāds priekšnoteikums, kā stāstījuma apvienojums ar diskusiju un jautājumiem, lai veicot darbu viss būtu saprotams ikkatram, neatkarīgi no katra pieredzes.

Lai arī šī vecuma skolēni uzskata, ka ir pieauguši, jo mācās jau pamatskolā, patiesībā, viņi ir vēl mazi bērni, kuriem, patīk, ja skolotāja viņiem palīdz uzdevumu izpildē (konsultē). Protams, ir daudzi izņēmumi, kur skolēni uzskata, ka var veikt darbu bez citu palīdzības, tomēr gala rezultātā atskārsts, ka diemžēl viņu darbs nav izdevies. Tas

nozīmē, ka strādājot kopā ar šādiem skolēniem ir jāpielieto individuāla pieeja mācību procesā.

Svarīgs faktors ir celt skolēna pašapziņu ar to, ka neveiksmju gadījumā viņš nav neveiksmnieks vai neveikls zīmētājs, bet jāuzsver, ka viņš tikai mācās. Tas ir treniņš, eksperiments un mācību process, kurā ir iespējamas gan veiksmes, gan neveiksmes un ir nepieciešams ieguldīt laiku, lai sasniegtu labas tehniskās prasmes un iemaņas uzdevuma veikšanai.

Neizdevušos darbu rezultātā pusaudža darbus jāvērtē pēc paveiktā un ieguldītā darba, kā arī attieksmes. Liela nozīme ir attieksmei pret darbu. Darbs varbūt nav izdevies pēc iecerētā, bet ja pusaudzis ir ieguldījis darbu, laiku un viņa attieksme pret darbu ir nopietna, tad arī galarezultātam jābūt pozitīvam. Katra skolēna darbs ir jāvērtē objektīvi, tomēr ir jāskatās arī uz viņa personīgo īpašību kopumu – neatlaidību, centību, mērķtiecību vai neiecietību, rupju izturēšanos, darbu nicināšanu un dažādu repliku izteikšanu.

Šim vecumposmam raksturīgs ir apzinīgums. Pusaudži uzdotos klases uzdevumus pilda ar apziņu, protams, viņiem ir svarīgs gala rezultāts. Bieži vien atzīme ir pat svarīgāka par darbā ieguldīto laiku un kvalitāti, jo tā ir kā apliecināšanās savu vienaudžu vidū. Liela vēlme saņemt labas atzīmes ir tiem skolēniem, kas savas zināšanas papildina mākslas studijās, tas ir kā apliecinājums par šo skolēnu talantu un labajām prasmēm vizuālajā mākslā. Taču vienmēr ir izņēmumi, jo nekad klasē nebūs skolēni, kas visu uzdoto centīsies izdarīt labi, jo kādam uzdevumu izpildes rezultāts būs tikai atskaite, ka ir paveikts darbs, kur vērtējumam nav nekādas nozīmes.

3. Uzdevumu kopas izveide un pielietošana praksē

3.1. Uzdevumu kopas izveide

Lai veiksmīgi realizētu uzdevumu kopu, iepriekš tiek vākta un apkopota informācija par impresionismu. Tas tiek darīts tādēļ, lai skolēniem pilnīgāk varētu sniegt informāciju par to, kas ir impresionisms un par impresionisma glezniecības attēlošanas paņēmieniem. Pieņemot to, ka skolēni neko nezina par impresionismu, tiek sniegti teorētisko zināšanu pamati, bet lai būtu pilnīgāks priekšstats par impresionismu tiek rādītas mākslas darbu reprodukcijas, kuras kopīgi analizē. Balstoties uz apgūto teorētisko zināšanu bāzes, tiek realizēta uzdevumu kopa balstoties uz impresionisma glezniecības principu apguvi.

Izstrādājot uzdevumu kopu paralēli tiek pētīts arī skolēnu vecumposms, vai izvēlētajā tēma atbildīs viņu uztveres spējām.

6. klases ietvaros tiek veikti teorētiskie un praktiskie uzdevumi. Noslēdzot tēmu „Impresionisma glezniecības principu apguve” skolēni izpilda testa pārbaudes darbu (rezultāti 4. pielikumā 1. un 2. tab.), kur var pārlicināties par skolēnu teorētiskajām zināšanām.

Uzsākot tēmu „Impresionisma glezniecības principu apguve” padziļināti 7. klasē skolēniem tiek dots ievadvērtēšanas tests, lai pārlicinātos, ko skolēni ir atcerējušies no iepriekšējā mācību gada (rezultāti 4. pielikumā 3. un 4. tab.). Ievadvērtēšanas rezultāti sniedz iespēju diplomdarba autorei nākošajā stundā kopīgi pārrunāt un izanalizēt kļūdas, lai veicot tālākos uzdevumus nebūtu neskaidrības praktisko darbu tapšanas procesā. 7. klasē tiek realizēti trīs praktiskie uzdevumi improvizējot un attīstot prasmes impresionisma glezniecības principu apguves procesā.

3.2. Mācību metožu izvēle

Lai īstenotu, realizētu izveidoto uzdevumu kopu, jāizvēlas tādas mācību metodes, kuras pielietojot mācību procesā var īstenot praktiskos uzdevumus:

- **lekcija** – mācību materiāla pasniegšana (par impresionismu);
- **diskusija** – šīs metodes laikā tiek pētīts kāds jautājums, šajā gadījumā diskutēts par impresionisma gleznu reprodukcijām, analizēts un veikti secinājumi;
- **jautājumi un atbildes** – domāšanas un zināšanu pārbaudes process, kur skolotājs pārlicināsies par skolēnu zināšanām, bet skolēniem būs iespēja uzdot sev interesējošus vai nesaprotamus jautājumus par apgūstamo tēmu;
- **demonstrējumi** – informatīvā materiāla demonstrācija, lai skolēniem būtu pilnīgāks priekšstats par apgūstamo mācību vielu, respektīvi, mākslas darbu reprodukciju demonstrācija, kuru papildina stāstījums un paskaidrojumi;
- **izstāde** – radīto vizuālo mākslas uzdevumu kopīga apskate, kuras procesā tiek aplūkotas un konstatētas vizuālo mākslas darbu veiksmes un neveiksmes darba procesa rezultātā, kā arī tiek izdarīti secinājumi un ierosinājumi;
- **praktiskie uzdevumi** – apgūtās teorijas pielietojums praksē, respektīvi, impresionisma teorijas pielietojums vizuālās mākslas darbu izveidē, eksperimentējot un imitējot impresionisma glezniecības principus ar dažādiem materiāliem, tehnikām un darba formātiem.

Praktiski pielietojot šīs mācību metodes tiek sasniegts mērķis - sniegt pilnīgu teorētisko un praktisko zināšanu kopumu par impresionismu.

Visas šīs mācību metodes paredzēts lietot pakārtoti vienu otrai, kā, piemēram, lekcijas metode apvienota ar informatīvā materiāla demonstrēšanu.

Vairāku metožu lietojums vienā stundā sniedz iespēju skolēniem sniegt pilnīgāku priekšstatu par apgūstamo tēmu. Kā vienu no svarīgākajām metodēm var minēt diskusiju metodi, kur skolēni var izteikt savu viedokli par mākslas darbu reprodukcijām, neuztraucoties par pareizu vai nepareizu atbilžu sniegšanu.

3.3. Vērtēšanas kritēriji

Sastādot uzdevumu kopu jāizstrādā veicamo darbu vērtēšanas kritērijus, kas nebalstītos uz vērtētāja subjektīvo vērtējumu.

Katram uzdevumam tiek izstrādāts noteikts vērtēšanas kritēriju kopums. Tomēr, lai skolēnu darbi tiktu novērtēti objektīvi pēc noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem, kopīgi ar vizuālās mākslas kolēģi var veikt dubultvērtēšanu. Šis vērtēšanas veids tiek izmantots tādēļ, lai pārliecinātos par skolēnu darbu gala rezultātu objektivitāti. Izvērtējot skolēnu darbus ar dubultvērtēšanu, rezultāti tiek salīdzināti. Veicot dubulto vērtēšanu tiek iegūti praktiski identisks skolēnu darbu vērtējums, kas liecina par vērtēšanas objektivitāti.

Vērtēšanas kritēriji veicot praktisko uzdevumu:

- teorētisko zināšanu pielietošana uzdevuma izpildē;
- darba kvalitāte;
- iekļaušanās laika limitā;
- papildus zināšanu izmantošana un pielietošana praktiskajā darbā;
- attieksme pret uzdevumu;
- kompozicinālo principu ievērošana;
- tehniskais izpildījums;
- krāsu mācības principu ievērošana;
- radoša pieeja darbam, jaunievedumi un atklājumi;

Vērtējot skolēnu darbus nākas saskarties ar daudzām problēmām, kā vienu no tām var minēt skolēnu darbu praktiska neizdošanās. Kaut arī skolēns ir centies veikt uzdoto uzdevumu, viņa praktisko iemaņu trūkums liedz pilnībā īstenot uzdoto uzdevumu. Kā rezultātā jāvērtē skolēnu darbus ne tikai pēc to tehniskā izpildījuma, bet arī pēc skolēnu ieguldītā darba un attieksmes darba izpildes laikā. Nākas saskarties arī ar tādu problēmu kā atsevišķu skolēnu vienaldzīgo attieksmi pret šo mācību priekšmetu un motivācijas trūkumu. Šādi skolēni mācību uzdevumus veic pavirši, bez intereses, ar lielu vienaldzību par mācību uzdevumu rezultātiem. Pārmetumi, kas varētu tikt izteikti par mācību uzdevuma objektīvu vērtējumu, liek nopietni pievērsties šai problēmai. Liekot pašiem skolēniem salīdzināt savu veikumu ar citu skolas biedru darbiem, kuru darbi nebija

pilnībā izdevušies, bet vērtējums bija augstāks, tādā veidā veidojot kritisko domāšanu un analizēt sava veikuma kvalitāti. Ja rodas jautājumi, tad pēc mācību stundām norādītā laikā skolēnam ir jārod iespēja noskaidrot sava darba rezultāta iemeslus, sīkāk un detalizētāk analizējot kļūdas, kā arī veikt sava darba uzlabojumu.

Ne visu zināšanu apjomu var atainot praktiskajās nodarbībās, tāpēc teorētisko zināšanu līmeni var pārbaudīt izmantojot testa metodi. Šo metodi var izmantot sniedzot atbalstu tiem skolēniem, kuriem praktiskie uzdevumi sagādā grūtības, neizslēdzot viņu zināšanas teorijā.

Motivācijas paaugstināšana ir viens no paņēmieniem kā skolēniem veidot pozitīvu attieksmi pret apgūstamo materiālu un mācību priekšmetu. Uzslava un pamudinājums veidos pozitīvu attieksmi un pārliecību par uzdevuma veiksmīgu izpildi. Skolotāja pozitīva attieksme un atbalsts tiem skolēniem, kuriem praktiskie uzdevumi rada grūtības veicinās skolēnu darba kvalitāti. Skolēnam svarīgi ir tas, ka viņa darbs ir novērtēts, tāpēc visu labo, ko viņš ir veicis praktiskajās nodarbībās uzdevuma izpildē, ir jāizceļ un jāatzīmē, kaut arī citā mācību priekšmetā viņa zināšanas ir vājas, bet te viņš ir krietni priekšā saviem klases biedriem. Publiska atzinība (izstāde klasē vai skolas telpās) būs gandarījums par savu veikumu.

3.4. Uzdevumu kopa

3.4.1. I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. klases stundu plāni

Mācību stundas plāns Nr.1

Mācību stundas tēma: Kas ir impresionisms?

Viena mācību stunda (40 min)

Stundas mērķis: sniegt zināšanas par impresionismu (teorētisks izklāsts un informatīva gleznu reprodukciju demonstrācija).

Stundas uzdevumi:

1. sniegt skolēniem teorētisku un vizuālu informāciju par šo glezniecības stilu;
2. iepazīstināt ar terminoloģiju (impresija, triepiens, plenērs);
3. iepazīstināt ar ievērojamākajiem šī glezniecības virziena pārstāvjiem, īpašu lomu pievēršot K. Monē mākslas darbu reprodukcijām.

Skolotāja darbība – koncentrēts stāstījums klasei par impresionismu, mākslas darbu reprodukciju rādīšana, jautājumu uzdošana, atbildēšana uz skolēnu jautājumiem, diskusijas ar klasi.

Skolēnu darbība – audiālas un vizuālas informācijas uz klausīšana, svarīgāko fakti atzīmēšana pierakstu burtnīcās, jautājumu uzdošana skolotājam, diskusijas par mākslas darbu reprodukcijām, skices sagatave nākamajam stundas uzdevumam.

Uzskates līdzekļi un materiāli:

- skolotājam – gleznu reprodukcijas (grāmatas un brošūras);
- skolēniem – parastais zīmulis, dzēšgumija un A4 zīmēšanas papīrs, kur no grāmatām tiek pārzīmētas gleznu reprodukcijas nākamās stundas uzdevumam (fragmentāras mākslas darbu kompozīcijas).

Vērtēšanas kritēriji un paņēmieni:

- loģisku jautājumu uzdošana, diskusijas, ieinteresētība un attieksme.

Stundas apraksts: skolēni klausās jaunās tēmas izklāstā - uzsākot šo mācību tēmu 6. klases skolēni to uztver ar interesi, jo līdz tam skolēni neko nebija dzirdējuši par šādu glezniecības virzienu. Skolotājas stāstījumu par jauno mācību tēmu papildina vizuālu materiālu demonstrēšana.

Stundas otrajā pusē skolēniem jāpievērš uzmanība K. Monē mākslas darbu reprodukcijām – “Ziedu dārzs”, “Terase Santandresā”, “Kapucīniešu bulvāris”, “Studijas laivā”, “Magoņu lauks Aržeteijā”, “Impresija. Saullēkts.”, “Sieviete ar saulesargu”, “Senlazāras dzelzceļa stacija”, “Ruānas katedrāle” un “Ūdensrožu dīķis”. Mākslas darbu reprodukcijas kopīgi analizē, tiek aplūkots krāsu triepiens, fragmentāra kompozīcija un noteikta darbos izmantotā krāsu palete. Skolēni uzdod sev interesējošus jautājumus skolotājai un iesaistās diskusijās, izsakot savu viedokli par mākslas darbu reprodukcijām.

Stundas nobeigumā skolēni izvēlas vienu mākslas darbu reprodukciju, kuru ieskicē uz A4 lapas nākošās stundas darbam.

Mācību stundas plāns Nr.2

Stundas tēma: Eksperiments apgūstot jauno gleznošanas stilu - Impresionisms

Divas mācību stundas (40 min x 2)

Mērķis: prast teorētiskās zināšanas pielietot praktiskā uzdevumā.

Stundas uzdevumi:

1. iepriekšējās stundas tēmas īss atkārtojums, atgādinot galvenos impresionisma glezniecības principus (triepiens, fragmentāra kompozīcija, krāsu jaukšana uz lapas, krāsu optiskā sajaukšanās, atsacīšanās no melnās krāsas);
2. jaunās glezniecības tehnikas praktiska apguve, cenšoties ievērot visus impresionisma gleznošanas principus.

Mācību materiāli:

- skolotājai – gleznu reprodukcijas (grāmatas un brošūras);

- skolēniem – A4 zīmēšanas papīrs ar iepriekšējā stundā iezīmēto skici, dažāda izmēra otiņas, guaša krāsas, auduma drāniņa, avīze darba virsmas noklāšanai.

Skolotāja darbība – iepriekšējās stundas tēmas neliels atkātojums, darba uzdevuma uzdošana, atbildēšana uz skolēnu jautājumiem, par neskaidrībām, kas saistīti ar uzdoto uzdevumu, praktiska un konsultatīva palīdzība skolēniem darba izpildes procesā.

Skolēnu darbība – sagatavošanās stundai, uzmanīga uzdevuma noklausīšanās, neskaidrību gadījumā jautājumi par uzdoto uzdevumu, iepriekšējās stundas iesākto skici realizācija, izmantojot jaunās tēmas teorētisko pielietojumu praksē (tas ir, impresionistu tehniskā paņēmiena izmantošana uzdevumā, izmantojot visus iepriekš paredzētos priekšnosacījumus – triepiens, fragmentāra kompozīcija, krāsu tieša likšana uz papīra, atsacīšanās no melnās krāsas).

Uzskates līdzekļi un materiāli:

- darbu reprodukcijas (grāmatas un brošūras).

Vērtēšanas kritēriji:

- prasme mērķtiecīgi teorētiskās zināšanas pielietot praksē - 5 punkti;
- darba kvalitāte, kur parādītos impresionisma glezniecības principu pielietošana – fragmentāra kompozīcija, mērķtiecīgs triepiens un krāsu optiskās sajaukšanās nolasāmība – 5 punkti.

Stundas apraksts: stundas sākumā tiek pārrunātas neskaidrības par uzdevuma izpildi un tiek atbildēts uz jautājumiem; skolēni praktiski apgūst jauno gleznošanas tehniku, darbu veic ar guašu, kas ir pateicīga, jo ar to var ātri noklāt ar krāsas triepieniem laukumu, darbs ātri nožūst un var drīz redzēt darba rezultātu.

Iepriekšējā stundā skolēnu izvēlētais un ieskicētās darba kompozīcijas uz A4 zīmēšanas lapas, tiek izpildītas ar guašu, kur teorētiskās zināšanas atspoguļojās praktisko iemaņu apgūšanā. Skolēni, kas darbu nepaveic stundas laikā, ir iespējas šo darbu pabeigt pēc stundām – konsultāciju laikā vai mājās. Darba process ir raīts, skolēniem ir interese un vēlme redzēt darba galarezultātu.

Veicot uzdevumu galarezultātu apskati tiek veikti secinājumi, uzteiktas pirmās veiksmes un norādīts uz neveiksmēm. Skolēni, kuriem ir zināšanas un prasmes vizuālajā mākslā, uzdevumu veic bez grūtībām. Tas redzams 6. klases skolnieces Alvīnes un skolnieka Rītvara darbos (sk. 2. pielikumā 1. un 2.att.), kur parādās skolēnu labās tehniskās prasmes uzdevuma izpildē, darbā ir redzami visi gleznošanas paņēmieni - triepiens, atsacīšanās no melnās krāsas, krāsu jaukšana uz lapas un krāsu optiskā sajaukšanās. Patīkami pārsteidz arī 6. klases skolnieces Lindas (skatīt 2. pielikumā 3.att.) darbs, kur darbā ir jūtama centība, interese apgūstot jaunus glezniecības principus. Tomēr ir skolēni, kuri nav spējuši tikt galā ar uzdevumu, kaut gan darba procesā ir bijusi centība un neatlaidība, sasniegt darba mērķi. Neizkoptās tehniskās prasmes, nedrošība un nepārliecinātība ir jūtama atsevišķos darbos. 6. klases skolnieku Armanda (skatīt 2. pielikumā 4.att.) un Lienes darbi ir veikti pavirši, neveiksmju rezultātā skolēni necenšas labot savas kļūdas un nesatraucas par vērtējumu, jo darbi tiek veikti bez intereses.

Mācību stundas plāns Nr.3

Stundas tēma: Citu gleznošanas virzienu un stilu mākslas darbu (reprodukciju) pārveide impresionisma gleznošanas paņēmienā. Pārvērtības.

Divas mācību stundas (40 min x 2)

Stundas mērķis: prast un spēt parādīt savas praktiskās iemaņas un zināšanas, veicot jaunu uzdevumu, kas tiktu balstīts uz iepriekšējās stundas uzdevuma bāzes.

Stundas uzdevumi:

1. mākslas darbu reprodukciju pārveidošana par impresionistisku darbu, kur atspoguļotos impresionisma glezniecības principi;
2. uzdevuma izpilde, ievērojot visus impresionisma gleznošanas principus (krāsa, fragmentāra kompozīcija, triepiens un atsacīšanās no melnā krāsas), jaunā gleznojuma kvalitatīvs izpildījums.

Mācību materiāli:

- skolotājam –gleznu reprodukcijas (grāmatas un brošūras),
- skolēniem – A2 zīmēšanas papīrs, dažāda izmēra otiņas, guaša krāsas, auduma drāniņa, avīze darba virsmas noklāšanai.

Skolotāja darbība – jaunā stundas uzdevuma izskaidrošana, atbildēšana uz neskaidrajiem jautājumiem, individuāla palīdzība uzdevuma realizācijā.

Skolēnu darbība – sagatavošanās stundai, uzmanīga uzdevuma noklausīšanās, neskaidrību gadījumā jautājumi par uzdoto uzdevumu, izmantojot jaunapgūtas tehnikas tālāku izkopšanu un attīstīšanu (tehnikās iemaņas).

Vērtēšanas kritēriji:

- darba pārveides veiksmīgs izpildījums uz impresionisma gleznošanas paņēmienienu izmantošanu – krāsas triepiens - optiskā krāsu nolasāmība (pašam skolēnam atklājot darba izpildes procesā krāsu sajaukšanos), atsacīšanās no melnās krāsas, fragmentāra kompozīcija – 6 punkti,
- darba kvalitāte, kur mērķtiecīgi parādītos visi impresionisma gleznošanas principi, kā arī darba vizuālā izpildes kvalitāte (izsmērēta krāsa, ūdens peļķes) – 4 punkti.

Stundas apraksts: skolēni tiek iepazīstināti ar jauno uzdevumu, iepriekš uzklautos jautājumus par neskaidrībām. Uzdevuma realizācijai tiek veltītas divas mācību stundas, tomēr, ja darbs netiek nobeigts, to var izdarīt konsultācijas stundas laikā vai vienojoties par individuālu konsultāciju.

Veicot šo mācību uzdevumu skolēni ir drošāki un mazāk baidās kļūdīties, jo visa šī uzdevumu kopas būtība ir eksperiments un atklājumi.

Veicot otro uzdevumu darbu rezultāti ir veiksmīgāki un pārliecinātāki, nekā tas bija novērojams pirmā uzdevuma izpildīšanas laikā. Atkārtoti savas labās tehnikās prasmes pierāda 6. klases skolnieki Ritvars un Alvīne (skatīt 2. pielikumā 5. un 6.att), šoreiz viņu pulkam pievienojās arī citi skolēni. Skolnieka Andreja darbā ir jūtams progress, ne viss darbs ir pilnībā izdevies, bet darbā ir vietas, kas parāda skolnieka zināšanas un prasmes kā izpildāma šīs glezniecības principa atainošana – aktīvs triepiens, krāsu savstarpēja

jaukšana uz lapas (skatīt 2. pielikumā 8.att.). Skolnieces Līgas darbs ir kļuvis vairāk niansētāks. Darbā parādās labi niansēti krāsu triepienu laukumi (skatīt 2. pielikumā 7.att.). Izmantotās divas pamatkrāsas (gaišināšanai izmatota baltā krāsa) ar daudzajām krāsu niansēm, darbu padara vieglu, “caurspīdīgu” un izjustu. Skolnieces darbā spēcīgi atspoguļojas teorētiskā zināšanas, bet iepriekšējās stundas nedrošība un nepārlicinātība par savām tehniskajām iemaņām ir zudusi. Tomēr klasē bija arī tādi skolēnu darbi, kuros nav jūtama impresionistu gleznošanas principu atainošana – darbi ir izpildīti pārsvarā gleznojot lokāltoņos, bet izmantotais triepiens ir nepārlicinošs un nedrošs vai paviršs.

Stundas plāns Nr. 4
Stundas tēma: Darbu izvērtēšana
Viena mācību stunda (40 min)

Mērķis: objektīvi analizēt darbu veiksmes un neveiksmes, izsakot ierosinājumus, veicot pašvērtējumu.

Stundas uzdevumi:

1. spēt objektīvi klasesbiedru darbus;
2. katrā darbā spēt saskatīt labo, veiksmes momentus;
3. akcentēt kādu labu niansi darbā, kas būtu izdevusies;
4. rosināt turpmāk attīstīt apgūto tehniku;
5. mācēt prast izteikt savu viedokli saudzīgi, neaizskarot citu klases biedru veikumu, cieņu;
6. veikt pašvērtējumu un pašanalīzi par veikto darbu, norādot uz grūtībām veiksmēm, un neveiksmēm darba procesā.

Mācību materiāli: skolēnu darbi.

Skolotāja darbība – pārrunas un diskusijas ar skolēniem par paveikto darbu, darbu analizēšana, neliela kontroles testa izpildīšana.

Skolēnu darbība – diskusijas, klasesbiedru darbu kopīga analizēšana, testa izpildīšana, kopīgi paveiktā darba analīze (kas patika un kas nepatika).

Vērtēšanas kritēriji:

- iesaistīšanās diskusijās;
- kopīgā darbu analizēšanas loģika (nepieņemot variantu patīk/nepatīk);
- tolerances principa ievērošana.

Stundas apraksts: stundas sākumā klasei tiek izskaidrots stundas uzdevums un mērķi, kurā tiks veikta darbu kopīga izvērtēšana, bet stundas nobeigumā izpildīts neliels tests.

Kad stundas plāns ir zināms, klase tiek iekārtota atbilstoši tam, lai uz gadiem varētu eksponēt skolēnu darbus. Katram skolēnam tiek dots vārds, lai izteiktu savu viedokli par darbiem, kuri izdevušies, kuri darbi nav izdevušies un spēt pamanīt kļūdas, kuras vajadzētu ar laiku labot. Katram skolēnam savs viedoklis ir jāpamato, lai izteiktie spriedumi nav pavirši un sekli, aprobežojieties ar patīk/nepatīk vai nezinu.

Stundas nobeigumā skolēni aizpilda nelielu pārbaudes testu, kur parādās skolēnu zināšanas par impresionismu.

Apkopojot rezultātus, jāsecina, ka skolēni ir izpratuši šo glezniecības principu. (skatīt 4.pielikumā).

3.4.2. I. Gaiša Kokneses vidusskolas 7. klases stundu plāni

Stundas plāns Nr. 1

Stundas tēma: Ievadvērtēšana

Viena mācību stunda (40 min)

Stundas mērķis: spēt ar ievadvērtēšanas palīdzību atkārtot zināšanas par impresionismu.

Stundas uzdevumi:

1. atkārtot zināšanas par impresionismu;
2. pēc ievadtesta izpildīšanas pārrunāt nezināmos jautājumus par impresionismu;
3. spēt analizēt un paskaidrot mākslas darbu reprodukcijās impresionisma gleznošanas paņēmienus, par pamatu izmantojot K. Monē mākslas darbu reprodukcijas;
4. nākamās stundas uzdevumam ieskicēt mākslas darba reprodukciju K. Monē "Saulespuķes".

Mācību materiāli:

- skolotājam - mākslas darbu reprodukcijas par impresionismu un vairākas grāmatas ar K. Monē darbu "Saulespuķes".

Skolotāja darbība – ievadtesta izdošana skolēniem, jautājumu uzdošana un atbildēšana uz neskaidrajiem jautājumiem, kas skar ievadtesta jautājumus, un kopumā jautājumi par impresionismu, reprodukciju analizēšana.

Skolēnu darbība – ievadtesta izpildīšana par impresionismu, diskusiju un pārrunu ceļā mākslas darbu analizēšana (impresionisma), K. Monē mākslas darba reprodukcijas "Saulespuķes" ieskicēšana uz A3 zīmēšanas lapas nākamās stundas uzdevumam.

Vērtēšanas kritēriji:

- ievadtesta rezultāts – pareizās/nepareizās atbildes;
- iesaistīšanās diskusijās;

- jautājumu uzdošana, ieinteresētību par šo glezniecības virzienu,
- attieksme pret uzdevumu, praktisko darbu, rezultātu,

Stundas apraksts: stundas sākumā tiek izdalīts ievadvērtēšanas tests, kas atspoguļos skolēnu zināšanas no iepriekšējā mācību gada (testa rezultātus skatīt pielikumā). Pārliecinoties ar testu starpniecību ir iespēja nākošajā mācību stundā atrisināt nezināmos jautājumus, lai veiksmīgi varētu veikt praktisko uzdevumus.

Atkārtoti tiek stāstīts par impresionismu un aplūkotas K. Monē mākslas darbu reprodukcijas. Šī atkārošana nāk par labu gan tiem, kas šo tēmu jau ir apguvuši iepriekšējā mācību gadā, tādā veidā padziļinot savu izpratni par impresionismu, gan tiem, kas neko nezina par šo tēmu. Ar jautājumu uzdošanu un diskusijām tiek atklātas zināšanas no iepriekšējā mācību gada, kā arī nezināmie un interesējošie jautājumi.

Stundas laikā tiek vērtētas un analizētas K. Monē mākslas darbu reprodukcijas, kur iespēju robežās izsakās katrs skolēns par to, ko saskata un atklāj mākslas darbos.

Stundas nobeigumā skolēni ieskicē uz A3 zīmēšanas lapas K. Monē darbu "Saulespuķes", lai nākamajā mācību stundā varētu veikt praktisko uzdevumu. Izvēlētais ir darbs ir krāsu toņu niansēts un bagāts. Viens konkrēts mākslas darbs tika izvēlēts tādēļ, lai skolēnu darbos parādītos darba izveides daudzveidība risinot viena mākslas darba pārveidi. Pārveidojamā sižeta izvēle arī ir pārdomāta, jo skolēniem rada problēmas darba sižeta izvēle.

Stundas plāns Nr. 2

**Stundas tēma: Impresionisma glezniecības virziena pārveide kolāžas tehnikā,
izmantojot dažādus vizuālās mākslas izteiksmes materiālus.**

Kolāža impresionismā

Divas mācību stundas (2 x 40 min)

Stundas mērķis: apgūt impresionisma gleznošanas tehnikas improvizāciju, izmantojot kolāžas tehniku.

Stundas uzdevumi:

1.izpildīt uzdevumu kolāžas tehnikā, pārveidojot K. Monē darbu “Saulespuķes” lokālos krāsu laukumos, variējot ar dažādiem izteiksmes, attēlošanas līdzekļiem un paņēmieniem (zīmējums, līmēšana, gleznojums);

2.kvalitatīvi izpildīt darba uzdevumu, tas ir, pārveidot noteikta mākslas darba reprodukciju kolāžas tehnikā, kur triepiens tiek aizstāts ar kolāžā izmantotajiem materiāliem, saglabājot darbā tā sākotnējo kompozīciju.

Mācību materiāli:

- skolotājam – mākslas darba reprodukciju grāmatas ar K. Monē darbu „Saulespuķes”;
- skolēniem - papīra lapa A3, līmes zīmulis vai PVA, krāsainie papīri, guaša krāsas, krāsainie zīmuli, auduma un dzijas atgriezumi.

Skolotāja darbība – mācību uzdevuma uzdošana un izskaidrošana, jēdziena „kolāža” izskaidrošana, atbildēšana uz jautājumiem, konsultēšana uzdevuma izpildes laikā.

Skolēnu darbība – uzdotā uzdevuma izpilde kolāžas tehnikā, izmantojot dažādus materiālus un tehnikas.

Vērtēšanas kritēriji:

- darba atbilstība uzdevuma nosacījumiem – mākslas darba pārveide kolāžas tehnikā, saglabājot mākslas darba “Saulespuķes” kompozīciju, triepiena aizstāšana ar citiem materiāliem un tehnikām – 2 punkti;
- darba kvalitāte, oriģinalitāte darba izveidē, kā arī materiālu daudzveidība darbā – 8 punkti.

Stundas apraksts: uzsākot stundu ar skolēniem pārrunā iepriekšējās stundas rakstītā testa rezultātus analizējot kļūdas. Turpinājumā ir jaunā uzdevuma skaidrojumu, skaidrots jēdziens kolāža. Seko veicamā uzdevuma raksturojums.

Skolēni uz iepriekšējā stundā sagatavotās lapas ieskicējuma to pārveido impresionisma mākslas darbu kolāžas tehnikā, izmantojot dažādas tehnikas un materiālus. Skolēni iepriekš nav veidojuši kolāžas uzdevums, bet darbu rezultāti ir veiksmīgi un ļoti dažādi (izmantoti dažādi materiāli un tehnikas). Bagātu mākslas darbu pārveidi izpildīja 7. klases skolnieces Alvīne un Madara, kur darbi veiksmīgi tika atrisināti kolāžas tehnikā (skatīt 3. pielikumā 1. un 2.att.). Arī skolnieces Lindas darbs ir izdevies ļoti veiksmīgs un pārlicinošs, bet vienīgā iebilde ir darba formāts, kas ir uz pusi mazāks, nekā tas bija noteikts. Tomēr kā vienmēr klasē ir tādi skolēni, kas darbu izpilda tikai tamdēļ, ka tas ir jā dara. Darbā jūtama vienaldzība, neieinteresētība un paviršums, kas redzams Līgas un Marta darbos, kuri vairāk ir mehāniski izpildīti darbi, jo darbos neparādās ne materiālu daudzveidība, ne oriģinalitāte (skatīt 3. pielikumā 3. un 4.att.).

Stundas plāns Nr. 3

Stundas tēma: Izmēģinājums gleznot uz lielformāta. *Gleznājums uz lielās lapas, izmantojot par pamatu E. Munka darba reprodukciju „Kliedziens”*

Divas mācību stundas (2 x 40 min)

Stundas mērķis: apgūt prasmi izpildīt impresionisma gleznošanas paņēmienus uz A2 formāta lapām.

Stundas uzdevumi:

1. spēēt uztvert A2 zīmēšanas lapu kā laukumu un veikt tajā uzdevumu – pārveidot simbolista E. Munka darbu “Kliedziens” par impresionisma darbu;
2. uz lielās lapas veikt impresionisma gleznošanas paņēmieni atainojumu, izmantojot triepiena intensitāti, no attāluma atklājot optisko krāsu sajaušanos un kompozīcijas nolasāmību.

Mācību materiāli:

- skolotājam – E. Munka mākslas reprodukciju grāmatas;

- skolēniem - A2 formāta papīra lapa, krāsas (guaša), auduma drāniņa, avīze, dažāda izmēra otiņas.

Skolotāja darbība – uzdevuma izklāsts, darba izveides procesā individuāla konsultēšana par neskaidrībām uzdevuma izpildes laikā.

Skolēnu darbība – uzdevuma izpilde uz lielformāta lapas, pielietojot impresionisma attēlošanas tehnikas paņēmienus, jautājumu uzdošana par neskaidro darba izpildes procesā

Vērtēšanas kritēriji:

- prasme veiksmīgi iekomponēt mākslas darba reprodukciju (arī fragmentāru) A2 lapā, izmantojot jau esošās zināšanas un prasmes par impresionisma gleznošanas tehnikas principiem – 3 punkti;
- optisko krāsu sajaukšanās, triepiena intensitāte uz lapas – nolasāmība un tīrība skatoties darbu pa gabalu – 7 punkti.

Stundas apraksts: stundas sākumā skolēni tika iepazīstināti ar uzdevumu. Pirmkārt, radās problēma, jo skolēni nebija paņēmuši noteikto A2 formāta zīmēšanas lapas uzdevuma izpildei. Visas darba lapas tika salīmētas no divām A3 zīmēšanas lapām; otrkārt skolēniem tika pieteikts, ka šī uzdevuma realizācijai būs nepieciešamas lielāka izmēra otas, kas diemžēl bija tikai dažiem skolēniem.

Uzsākot darbu, skolēni veiksmīgi ieskicēja mākslas darba reprodukciju lapā, bet kad sākas praktiskā darbība, skolēni apjuka pie lielā formātā – skolēni neorientējās, ar ko un ar kuriem laukumiem būtu jāsāk darbs. Tāpēc nākotnē skolēni būtu jāradina strādāt uz lieliem laukumiem, tādā veidā trenējot savu uztveri.

Skolēniem, kas strādāja un izmantojot mazāka izmēta otas, darbs ritēja lēni, tāpēc daudzos darbos tika zaudēts impresionisma triepiens, kuru skolēni patvaļīgi aizstāja ar guaša krāsu pludinājumu, lai ātrāk noklātu laukumu. Nepacietība un nevēlēšanās darbu izpildīt kvalitatīvi, izmantojot impresionisma glezniecības principus, darbos triepienu aizstājot ar krāsu lokāltoņu laukumiem, tādā veidā pazaudējot uzdevuma jēgu.

Kopumā darbi kolorīta ziņā ir spilgti un krāšņi, bet tajos retumis parādās impresionistiskais triepiens, līdz ar to mākslas darba pārveide uz impresionismu nav praktiski realizējusies. Skolēnu Gitas un Madaras (skatīt 3. pielikumā 5. un 7.att.) darbos vietām parādās impresionisma triepiens, bet tikai nelielos darba laukuma fragmentos. Toties skolēnu Edgara un Armanda darbos ir tīri lokāltoņu laukumi, kas paši par sevi ir izpildīti pavirši un sekli (skatīt 3. pielikumā 6. un 8.att).

Veicot uzdevumus vizuālajā mākslā, vienmēr ir jāreķinās ar veiksmēm un neveiksmēm darba procesā. Šis uzdevums skolēniem ir bijis par grūtu, jo darbs bija jāveic uz lielāka formāta, kas agrāk nav darīts. Skolēni nespēja uztvert šo laukumu, vienīgi problēmas nesagādāja kompozīcijas iekomponēšana, bet tieša darbība ar krāsas triepieniem sagādāja problēmas. Tomēr no katrām neveiksmēm var arī daudz ko var mācīties, un šis ir tas gadījums, kas pierāda, ka ne vienmēr teorija saskan ar praksi.

Stundas plāns Nr. 4

Stundas tēma: Impresionisma glezniecības attēlojums plastiskā materiālā (darbs materiālā), nepazaudējot tehnikas attēlošanas priekšnosacījums. *Impresionisms materiālā.*

Pārbaudes darbs - tests

Viena mācību stunda (40 min)

Stundas mērķis: apgūt prasmes impresionisma gleznošanas paņēmieni interpretāciju citā materiālā.

Stundas uzdevumi:

- 1.izvēlēties, kāda cita glezniecības virziena/stila mākslas darba reprodukcijas piemērotu kompozīciju uzdevuma veikšanai;
2. impresionisma glezniecības principu interpretācija citā materiālā, kas ir jāveic ar plastilīnu uz kartona plāksnes, radot triepienu (savstarpēji jaucot plastilīna gabaliņus – veidojot triepienus).

Mācību materiāli:

- skolotājam – mākslas reprodukciju grāmatas, gatavā darba paraugs;
- skolēniem vienāda izmēra kartona paliktņītis un krāsains plastilīns.

Skolotāja darbība – uzdevuma uzdošana un iepazīstināšana ar izpildes priekšnosacījumiem – triepiens ar plastisku materiālu – plastilīnu, atbildēšana uz neskaidrajiem jautājumiem par uzdoto uzdevumu, individuāla konsultācija uzdevuma izpildes laikā; testa uzdošana par impresionisma vēsturi un tehnikas atainojumu.

Skolēnu darbība – uzdevuma izpilde materiālā imitējot impresionisma glezniecības tehnikas triepienu ar plastilīnu, jautājumu uzdošana par tehnisko izpildījumu; testa aizpildīšana par impresionismu.

Vērtēšanas kritēriji:

- impresionisma triepiena imitācijas attēlojums plastiskā materiālā - 5 punkti;
- radoša pieeja kompozīcijas izveidē, kvalitatīvs darba izpildījums, krāsu optiskās sajaušanās ievērošana – 5 punkti.

Stundas apraksts: skolēniem tiek izdalīti vienāda formāta kartona paliktņi, uz kuriem jāveic uzdevums ar plastilīnu. Vienādos formāta kartona paliktņus izdalīja klasei ar nolūku, lai netiktu atrunāts, ka vienam skolas biedram ir lielāks vai mazāks izvēlēts darba formāts. Vienāda formāta paliktņu formāts nepieņem nekādas pretenzijas un iebildumus – visi ir vienādā izejas pozīcijā uzsākot darbu.

Skolēni tiek iepazīstināti ar uzdevumu, tad skolēniem ir jāiekomponē kompozīcijas uz paliktņiem, un tad jāveic uzdevumu. Šis uzdevums skolēniem bija, kas jauns, kāds agrāk nav bijis – darbs materiālā apvienojumā ar impresionisma triepienu. Uzdevuma iesākumā skolēni bija pacietīgi, bet vēlāk viņu pacietība izsīka. Kopumā vērtējot darbi ir veikti labi. Kaut gan bija skolēni, kas mainīja darba formātu uz mazāku, aizbildinoties ar to, ka mākslas darba reprodukcija bijusi maza vai arī, ka pietrūks plastilīns darba izveidei. Tomēr atruna par materiāla trūkumu nav atruna, jo klasē bija iespējams dabūt plastilīnu.

Veiksmīgi darbi izdevās 7. klases skolniekiem Alvīnei, Ērikai un Līgai, kur ļoti labi viņu darbos parādās impresionisma triepiens, ir labi izvēlēta kompozīcija, kas arī ir veiksmīgi atrisināta (skatīt 3. pielikumā 9. un 10.att.). Par darba uzdevumu neizpildīšanu uzskatāmi var kalpot Artura un Madaras darbi kur darbi ir nepabeigti vai neatbilstoši

izpildīti uzdevuma nosacījumiem (skatīt 3. pielikumā 11. un 12.att.). Darbos nav imitēts impresionisma triepiens, bet konkrēti Artura darbā ir vienkārši savirpinātas plastilīna slejas, kuros nemaz nav jausmas no impresionisma.

Izvērtējot visus darbus, skolēnu darbi ir izpildīti apmierinoši. To varētu pamatot ar to, ka skolēni reti veic darbus vizuālajā mākslā ar plastiskiem materiāliem. Uzdevuma nosacījums, ka impresionisma triepiens jāattēlo, jāimitē ar plastilīnu radīja skolēnos interesi, jo skolēni ir noguruši strādāt tikai ar krāsām, tā ir jauna pieeja, jauns paņēmiens un risinājums tēmas apgūvē.

3.5. Uzdevumu kopas aprobācija un analīze

Sastādītās uzdevumu kopas izstrādāšanai, tika izvēlētas I. Gaiša Kokneses vidusskolas sestajās un septītajās klases, kurās diplomdarba autore realizēja savus izvirzītos uzdevumus, (6.A klase, 6.Bklase, 7.A klase un 7. B klase – kopā 88 skolēni). Klasēs, kurās tika realizēta uzdevumu kopa mācās dažāda rakstura, temperamenta un sociālās kultūrvides pusaudži. Tas ir vissarežģītākais vecumposms, kur katrs bērns vēlas izcelties ar savu individualitāti un rakstura iezīmēm.

Lai skolēni spētu izpildīt visus iecerētos diplomdarba autores uzdevumus, vispirms skolēni tika teorētiski iepazīstināti ar impresionismu, ar tā ievērojamākajiem pārstāvjiem, kur galvenā loma tika pievērsta K. Monē daiļradei. Balstoties uz K. Monē daiļrades darbiem un gleznošanas principiem. Tika izpildīti praktiskie uzdevumi, kā arī izpildīts pārbaudes tests, kur varēja pārlicināties par skolēnu teorētiskajām zināšanām.

Stundās skolēni ar skolotāju kopīgi aplūkoja un analizēja mākslas darbu reprodukcijas, bet stundas nobeigumā skolotāja ar skolēniem veica atgriezenisko saiti, lai pārlicinātos par darba produktivitāti.

Darba procesā skolēni centās uzdotos uzdevumus veikt ar atdevi, pielietojot visas savas jauniegūtās zināšanas par šīs gleznošanas tehnikas principiem. Neskaidrību gadījumā diplomdarba autore vienmēr atbildēja uz skolēnu uzdotajiem jautājumiem un neskaidrībām, lai skolēniem būtu pilnīga, nevis virspusēja izpratne par jaunapgūto tehniku. Ja skolēniem radās nepieciešamība strādāt pēc mācību stundām, tad tāda iespēja bija konsultācijas stundas laikā.

Katru stundu, skolēni strādāja mērķtiecīgi, lai uzdotie uzdevumi tiktu veikti laikā. Kaut arī uzdevumi nebija sarežģīti, tie bija darbietilpīgi, tāpēc dažiem skolēniem vajadzēja darbus paveikt pēc stundām brīvajā laikā, kas arī tika realizēts, lai vēlāk varētu par tiem saņemt vērtējumu.

Pirmās stundas tēma, tika veltīta impresionismam un tā gleznošanas tehnikai – pirmsākumi, slavenākie šī glezniecības stila pārstāvji, kā arī daudzu K. Monē mākslas darbu reprodukciju apskatīšana (kopumā 10 mākslas darbu reprodukcijas). Kad skolēniem tika sniegts teorētisks izklāsts par šo glezniecības virzienu, tika kopīgi pārspriestas un analizētas mākslas darbu reprodukcijas. Skolēniem reti vizuālās mākslas

stundās nākas saskarties ar vizuālā materiāla apskati, jo bieži vien skolās trūkst attiecīgā uzskates materiāla, kā arī ierobežotais laiks. Tāpēc skolēni bija ļoti gandarīti, jo varēja izteikt savu viedokli par mākslas darbos redzamo, par savām izjūtām.

Loģisks un secīgs turpinājums pēc impresionisma tehnikas teorētiskā izklāsta, bija praktiska šīs glezniecības virziens tehnikas paņēmieni izmēģinājums - eksperiments. Lai arī sākumā tas raisīja nelielu satraukumu skolēnu vidū par to, ka nekas tāds iepriekš nav veikts, tomēr bija tādi skolēni, kas nekavējoties vēlējās izmēģināt šī glezniecības paņēmiena apguvi. Šī gala rezultātā, bija skaidri redzama skolēnu ieinteresētība darba izpildē, kā arī izpratne par šo glezniecības tehniku.

Uzsākot pirmo praktisko uzdevumu tika pieļauta arī varbūtība, par to, ka skolēni šo glezniecības paņēmieni nespēs pilnībā realizēt praktiski, skolēnu vājo praktisko un tehnisko iemaņu dēļ, tāpēc gala rezultātā šie skolēni tika vērtēti vienlīdzīgi ar tiem, kuru darbi izdevās, jo svarīgākais ir izpratne. Otrā uzdevuma izpildē, izkristalizējās skolēnu zināšanas par impresionisma gleznošanas principu atainošanu. Skolēnu darbiem bija labāki rezultāti, tajos parādījās gan interese, gan zināšanas, prasmes pielietot gleznošanas principus jauna uzdevuma veikšanā. Noslēdzot impresionisma glezniecības principu apguvi, tika izstādīti skolēnu darbi, kuri kopīgi tika analizēti. Prasme objektīvi spriest ne tikai par mākslas darbu reprodukcijām, bet arī par klases biedru darbiem, skolēniem tika attīstītas analītiskās domāšanas spējas un spēja loģiski, argumentēti izteikties par savu un citu skolēnu darbiem.

Neskatoties uz dažām neveiksmēm darbi tika izpildīti veiksmīgi, par to ir jāpateicas veiksmīgajai komunikācijai un savstarpējai sadarbībai ar skolēniem, kas paši bija ieinteresēti rezultatīvi veikt uzdotos uzdevumus. Darbu neizdošanās iemesli dažiem skolēniem bija mazvērtības kompleksa izpausme, jo salīdzinot ar pārējiem darbiem tie bija vērtējami kā radošā neveiksme. Ne vienmēr radošajā procesā vainojama ir skolēnu zemās tehniskās izpildes prasmes, nenoliedzami zināma loma ir arī skolēna sociālajai videi, no kuras viņš nāk. Skolēni, kas nāk no sociāli nelabvēlīgām ģimenēm vispār nevēlas neko darīt radoši. Viņos nav attīstītas estētiskās jūtas, vai arī tās nav gatavas izpausties. Darbi tiek veikti mehāniski, bez ieinteresētības, darbu vērtējums ir nesvarīgs. Šiem skolēniem ir svarīgi tas, lai tos lieki netraucē un neuzdod jautājumus. Tomēr visi

nav tādi. Ir arī tādi skolēni, kas savas ģimenes negāciju vadīti ir agresīvi gan pret saviem skolas biedriem, gan skolotājiem. Šiem skolēniem viņu mācību uzdevumu vērtējums ir pilnībā vienaldzīgs, šiem skolēniem pat jāatgādina, lai uz stundu atnestu iepriekšējās stundas darbi, kuri bija jāpabeidz mājās, bet diemžēl lielākajā daļā tie netiek atnesti. Negatīvais vērtējums vizuālas mākslas priekšmetā ir viens no cēloņiem šiem skolēniem vasaras darbiem un palikšanai uz otru gadu.

Vērtējot kopējo disciplīnu klasē, nākas atzīt, ka klases ir pietiekami mobilizētas darbam, tā, lai visus uzdevumus varēja veikt bez liekas aizkavēšanās.

Uzdevumu noslēgumā skolēniem bija jāaizpilda gala tests. Rezultāti sniedza atbildes uz diplomdarba autores jautājumiem, vai skolēni izprot un spēj teorētiskās zināšanas pielietot praktiski.

Kopā testā skolēniem bija jāatbild uz 6 jautājumiem (skatīt 4. pielikumā 1. tests)

6. A klasē, kur mācās 22 skolēni testa jautājumu rezultāti:

1. uz visiem sešiem jautājumiem pareizi atbildēja 12 skolēni;
2. uz pieciem jautājumiem pareizi atbildēja 6 skolēni;
3. uz četriem jautājumiem pareizi atbildēja 1 skolēns;
4. trīs skolēni nebija skolā.

Vairāk nekā 54 % 6. A klases skolēni spēja atbildēt pilnīgi pareizi (testa rezultāti 4.pielikumā 1. tab.).

6.B klases testa rezultāti bija nedaudz labāki, arī šajā klasē mācās 22 skolēni, kur uz:

1. uz visiem sešiem jautājumiem pareizi atbildēja 15 skolēni;
2. uz pieciem jautājumiem pareizi atbildēja 3 skolēni;
3. uz trīs jautājumiem pareizi atbildēja 1 skolēns;
4. divi skolēni nebija skolā.

6.B klasē uz visiem jautājumiem pareizi atbildēja 68 % no visiem klases skolēniem (testa rezultāti 4. pielikumā 2. tab.).

Nākas atzīt arī to, ka šī klase bija arī pretimnākošāka visu uzdevumu izpildes laiku, un testa izpildes laikā arī parādās viņu labākas teorētiskās zināšanas nekā tas ir 6. A klasē.

Atsākot impresionisma apguvi 7. klasē, tika veikta ievadvērtēšana, kas sniedz iespēju pārliecināties par skolēnu zināšanām, kas tika apgūtas iepriekšējā mācību gadā. Testa jautājumi bija, līdzīgi kādi tie bija iepriekšējā mācību gadā (skatīt 4. pielikumā 2.

tests). Šī testa rezultāti sniedza atbildes uz skolēnu asināšanām, kas tika apgūtas iepriekšējā mācību gadā. 7.A klases testa rezultāti, kur mācās 24 skolēni:

1. uz 7 jautājumiem pareizi atbildēja 3 skolēni;
2. uz 6 jautājumiem pareizi atbildēja 2 skolēni;
3. uz 5 jautājumiem pareizi atbildēja 5 skolēni;
4. uz 4 jautājumiem pareizi atbildēja 4 skolēni;
5. uz 3 jautājumiem pareizi atbildēja 1 skolēns;
6. seši skolēni nebija skolā.

Vērtējot kopā 7. A klases testa rezultāti ir vāji, jo tikai 13% no klases spēja atbildēt pareizi uz testa jautājumiem, salīdzinot ar iepriekšējā gada rezultātiem, kur tika atbildēts pareizi uz visiem jautājumiem 54%, šis skaitlis ir visai bēdīgs (testa rezultāti 4. pielikumā 3. tab.).

Tomēr patīkami pārsteidza 7. B klases testa rezultāti, kur mācās 23 skolēni:

1. uz 7 jautājumiem pareizi atbildēja 3 skolēni;
2. uz 6 jautājumiem pareizi atbildēja 2 skolēni;
3. uz 5 jautājumiem pareizi atbildēja 6 skolēni;
4. uz 4 jautājumiem pareizi atbildēja 7 skolēni;
5. uz 3 jautājumiem pareizi atbildēja 1 skolēns;
6. četri skolēni nebija skolā.

Lai gan abu klašu testa rezultāti bija līdzīgi, uz visiem 7 jautājumiem spēja atbildēt tikai 13% skolēnu, patīkami bija tas, ka uz 4 jautājumiem pareizi atbildēt 30%, tas nozīmē vairāk nekā uz pusi jautājumu, skolēni spēja atbildēt pareizi (testa rezultāti 4. pielikumā 4. tab.).

Uzsākot nākamo mācību stundu ar skolēniem tika pārrunāti neskaidrie ievadtesta jautājumi, lai vēlāk nerastos pārpratumi veicot praktiskos uzdevumus. Pirms stundā tika uzdots praktiskais uzdevums tiek atkārtoti impresionisma gleznošanas attēlošanas principi, tiek aplūkotas K. Monē mākslas darbu reprodukcijas, lai atkārtotu un atsvaidzinātu savas zināšanas. Galvenais uzsvars mākslas darbu apskatē un analizē tika vērsts uz K. Monē darbiem. Pamatojot, diskutējot tika analizētas mākslas darbu reprodukcijas, padziļinot izpratni par impresionismu, dziļāk izprotot gleznošanas būtību.

Tālākie uzdevumi saistībā ar šo tēmu skolēniem sniedz iespēju paplašināt savu skatu leņķi darbu veidošanā. Pirmajā uzdevumā skolēniem bija jāveic visiem viena mākslas darba reprodukcijas pārveide. Viena mākslas darba reprodukcijas pārveides izvēle ir pamatota – tik cik ir klasē ir skolēnu, tik ir dažādu variantu darbu rezultātiem, veicot vienu un to pašu uzdevumu ar vienu mērķi. Katram skolēnam ir savs individuāls rokraksts un ir interesanti redzēt, cik dažādi var būt izpildīts viens uzdevums. Konkrētā mākslas darba reprodukcija K. Monē “Saulespuķes” tika izvēlētas tāpēc, ka skolēniem ir vieglāk to uztvert, izprast un attēlot, nekā ja skolēniem būtu jāpārveido un jāattēlo, piemēram, arhitektūru, kur būtu daudz citas nianšes.

Otrs praktiskais uzdevums bija lielformāta gleznojums, kas diemžēl neizdevās tā kā to bija iecerējusi diplomdarba autore. Skolēnu teorētiskās zināšanas šajā gadījumā bija spēcīgākas par praktiskajām, tādēļ darbu rezultāti bija vāji. Tikai daļā darbu atspoguļojās skolēnu zināšanas un prasmes vienkopus. 7. klases skolēni darba neizdošanās rezultātā nopēla savus darbus un darba vērtējums viņiem bija sekundārs. Neizdošanās cēlonis ir vājās skolēnu uztveres spējas, iztēle. Skolēni nespēja uztvert kopumā lielu laukumu, lai tajā izpildītu uzdevumu. Uzdevuma nosacījumi nav realizējami, ja skolēni nezina ko iesākt un ar ko sākt darbu lapā un tas nozīmē, ka nākotnē skolēni ir jāradina strādāt uz lielāka formāta lapām, lai attīstītu savas telpiskās uztveres spējas.

Trešajā uzdevumā, kur skolēniem bija jāveic darbs materiālā, uzdevuma mērķis tika sasniegts vispilnīgāk no visiem iepriekšējiem uzdevumiem. Visiem skolēniem veicot uzdevumu tika izdalīti vienāda formāta kartona paliktņi, lai visiem skolēniem būtu vienāda darba laukums, kur veikt uzdevumu. Tam bija savi argumenti, kā – skolēni nedrīkst atrunāties, ka darbs kādam klases biedram ir lielāks vai mazāks, nekā kādam citam, arī tas, ka visi skolēni ir nostādīti līdzvērtīgā situācijā – visiem ir vienāds darba formāts. Skolēniem patika strādāt un izpildīt šo uzdevumu, jo strādāšana ar vieniem un tiem pašiem materiāliem viņus ir izsmēlusi – krāsām, aplikāciju. Jauna izteiksmes materiāla izmantošana uzdevuma izpildē, ar jau apgūtu tehniku citās tehnikās radīja interesi par darba galarezultātiem.

Iesākumā darbu varētu raksturot kā trauksmainas priekšnojautas, tikai skolēni nebija rēķinājušies, ka šis darbs prasīs pacietību un laika ieguldījumu, kas skolēniem šajā gadījumā ātri vien izsīka. Visi iesāktie uzdevumi bija veiksmīgi, bet vēlāk tika ātri

sasteigti, tādā veidā radot paviršības un nepabeigtības sajūtu. Protams, tas nav attiecināms uz visiem darbiem, lielākā daļa darbu bija patiesi labi. Tiem skolēniem, kam nebija interese vai iestājās ātrs apnikums, darba formāts tika samazināts, vai noteiktais izpildījums imitētais triepiens vienkārši izpildīts ar vienas plastilīna krāsas laukuma aizpildīšanu. Darbos nebija jūtama radošā pieeja darba procesā, bet mehāniska plastilīna triepšana uz virsmas.

Autores atziņas vadītajās vizuālās mākslas stundās:

- lai veiksmīgi realizētu iecerētos mērķus ar skolēniem ir jāprot atrast kopīgu valodu, lai tos varētu organizēt un motivēt darboties ar atdevi un atbildību,
- skolotāja nedrīkst uzspiest savu viedokli, uzskatus, jo skolotājai jābūt kā darba vadītājai un padomdevējai – virzītājai,
- nedrīkst atslābt un apstāties pie pirmajiem sarežģījumiem, ir jācenšas izprast visus mācību procesā notiekošās kļūdas, neveiksmes, kā arī neapstāties pie veiksmīga galarezultāta, bet attīstīt tālāk.

Izvērtējot uzdevumu kopas rezultātus, nākas secināt, ka:

- skolēniem šajā vecuma posmā ir jārada interese, lai attīstītu savas iemaņas un prasmes vizuālajā mākslā,
- pareizu mācību metožu izvēle sekmēs skolēnu ieinteresētību un veiksmīgas uzdevumu kopas realizāciju,
- neizdošanos praktisko uzdevumu rezultātā, nedrīkst uzskatīt par galēju un noteiktu zināšanu un prasmju nezināšanu un neizprašanu, kas saistīts ar skolēnu zemajām prasmēm.

Nobeigums

Ikkatra lieta, ko cilvēks apgūst mākslā paver jaunas robežas un skatījumu jaunu darbu radīšanā. Ar impresionisma gleznošanas principu apguvi diplomdarba autore vēlējas paplašināt skolēnu redzesloku ne tikai ar to, ka vizuālās mākslas uzdevumus var izpildīt no dažādiem materiāliem, tos var izpildīt dažādās tehnikās, kas paver jaunas darba izpildes robežas.

Diplomdarba autore savu izvīrīto mērķi sasniedza, jo izstrādājot uzdevumu kopu par impresionisma glezniecības principu apguvi, skolēni apguva teoriju par impresionismu un veicot praktiskos uzdevumus apguva jaunus glezniecības paņēmienus – fragmentāru kompozīciju, komatveidīga triepiena uzlicieni gleznojumā, pamatkrāsu un atvasināto krāsu jaukšanu uz audekla, neizmantojot paleti. Izstrādātā uzdevumu kopa tika veiksmīgi īstenota, jo atbilda skolēnu vecumposma uztveres spējām. Apgūstot jaunus glezniecības principus skolēni paplašināja savas zināšanas mākslā un spējas radoši darboties. Jaunu zināšanu un prasmju apguve gleznošanas tehnikā, dod skolēniem iespēju nebaidīties un brīvi eksperimentēt.

Impresionisma glezniecībā triepiens un krāsa ir galvenie izteiksmes līdzekļi. Gleznotais triepiens nav vienveidīgs. Izpildot uzdevumu tas var būt gan pastozs, plūstošs, blīvs un irdens – visas šīs atklāsmes ir sasniedzamas eksperimentējot, apgūstot impresionisma gleznošanas principus. Izprotot un spējot pielietot praktiski jaunus glezniecības principus, skolēnu darbi kļūst individuālāki, daudzveidīgāki, kas spēcīgāk un pilnīgāk skatītājām un darba autoram atklāj redzamo pasauli, to nemitīgās pārmaiņas, krāsu bagātību un mainību.

Izveidotajā uzdevumu kopā katrs uzdevums bija ar savu raksturu un mērķi, kas skolēniem palīdzēja atklāt un atskārst jaunas atklājuma atziņas, jo uzdevumi bija pakārtoti viens otram, padziļinot skolēna zināšanas un izpratni par glezniecības principiem.

Skolēnu darbi ir lielisks darba rezultātu atspoguļojums, jo tajos parādās gan skolēnu labās teorētiskās zināšanas, gan spēja izmantot impresionisma gleznošanas paņēmienus savos radošajos darbos.

Diplomdarba autorei ir gandarījums, ka skolēni ir izpratuši un ir spējusi veiksmīgi radīt eksperimentālus darbus, izmantojot impresionisma gleznošanas principus.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. Grāmatas

1. **Austruma, S., Saviska S.** *Konsultants vizuālajā mākslā pamatskolai*, R: Zvaigzne ABC 2000. 160.lpp.
2. **Avotiņa, A.** *Deviņpadsmitais gadsimts, Konsultants kultūras vēsturē*, R: Zvaigzne 2000. 144.lpp.
3. **Cielava, S.** *Vispārīgā mākslas vēsture 4, mācību līdzeklis*, apgāds Zvaigzne ABC, 240.lpp
- 4.(3.) **Blūma, D.** *Mazā mākslas vēstures terminu vārdnīca*, Zvaigzne ABC 2005. 255.lpp.
5. **Blūma, D., Šmite, E.** *Kā top glezna, gravūra, skulptūra/eksperimentālās metodiskais līdzeklis*, R: Mācību grāmata 1998. 64.lpp.
6. Izglītības standarts vizuālās mākslas priekšmetam
7. **Jurgena, I.** *Vispārīgā pedagogija/mācību līdzeklis*, R. Izglītības soļi 2001. 131.lpp.
8. **Kačalova, T. Pētersons, R.** *Mākslas vēstures pamati*, apgāds Zvaigzne ABC 2005. 432.lpp
9. **Kagaine, Z.** *Tēlainā domāšana vizuālajā mākslā/redzēt-just-domāt-radīt*, R: Zvaigzne ABC 2005.64.lpp.
10. **Kamings, R.** *Lielie meistari*, R: Zvaigzne ABC 2000. 112.lpp.
11. **Kavacs, V.** *Mākslas valodas pamati: eksperimentāls mācību līdzeklis*, R: Zvaigzne ABC 1999. 91.lpp.
12. **Kļaviņš E.** Impresionisms, *Mazā Mākslas Enciklopēdija, virzieni un stili I*, „Latvijas Enciklopēdija”, Rīga 1994, 15.lpp
- 13.(7.) **Kļaviņš, E.** *Mazā mākslas enciklopēdija I*, izdevniecība Latvijas Enciklopēdija, Rīga 1994. 19.lpp.
14. **Komenskis, J. A.** *Lielā Didaktika*, izd.Zvaigzne, Rīga, 1992. 232.lpp.
- 15.(1.) **Lanerī – Dažāna, N.** *Glezniecības enciklopēdija, Žanri, kompozīcija, zīmējums, krāsa un stili*, Jumava 2004. 240.lpp.
- 15.(4.) *Latviešu Konversācijas Vārdnīca VII*, A. Gulbja apgāds, Rīga 1931. – 1932.
17. **Puškarevs, I.** *Attīstības psiholoģija*, R: RaKa 2001. 88.lpp.

18. **Sprīngis, E.** *100 ievērojamākie mākslinieki*, SIA izdevniecība Aplis, 2006. lpp.342
19. **Svence, G.** *Attīstības psiholoģija/mācību līdzeklis*, R: Zvaigzne ABC 1999.158.lpp.
20. **Zelmenis, V.** *Pedagoģijas pamati*, R: RaKa 2000. 291.lpp.
21. **Žukovs, L.** *Ievads pedagoģijā: pamatkurss*, R: RaKa 1997. 234.lpp.
22. **Heinrich, C.** *Claude Monet*, Taschen 2000. 96 p.
23. **House, I.** *Monet*, Phaidon 1997. 50.p.
24. **Rachman, C.** *Monet*, Phaidon 1997. 352.p.
25. **Rapelli, P.** *Monet: the father of Impression – his life in painting*, Dorling Kindersley, 1999. 144 p.
26. **Sanger, K.** *Claude Monet*, Taschen 2006. 220 p.
27. **Tansey, R. G., Kleiner, F. S.** *Gardner's ART through the Ages*, Harcourt Brace Collage Publishers 1996.1200 p.
28. **Wildenstein, D.** *Monet or the Triumph of Impressionism*, Taschen Wildensrein Institute 1999. 480 p.

2. Elektroniskie informācijas avoti

29. <http://www.liis.lv/makslasv/Impres/Impres/Mone/citati/cit05.htm> [13.04.2007].
30. <http://www.liis.lv/makslasv/Impres/Impres/Mone/citati/cit03.htm> [13.04.2007].
31. <http://www.liis.lv/makslasv/Impres/Impres/Mone/citati/cit02.htm> [13.04.2007].
32. <http://www.liis.lv/makslasv/Impres/Impres/Mone/teksts.htm> [13.04.2007].
33. <http://www.liis.lv/makslasv/Impres/Impres/Mone/www.htm> [13.04.2007].
34. <http://www.intermonet.com/oeuvre/bassin.htm> [13.04.2007].
35. http://www.artcyclopedia.com/artists/monet_claude.html [13.04.2007].

Pielikums Nr.1
K. Monē gleznu reprodukcijas

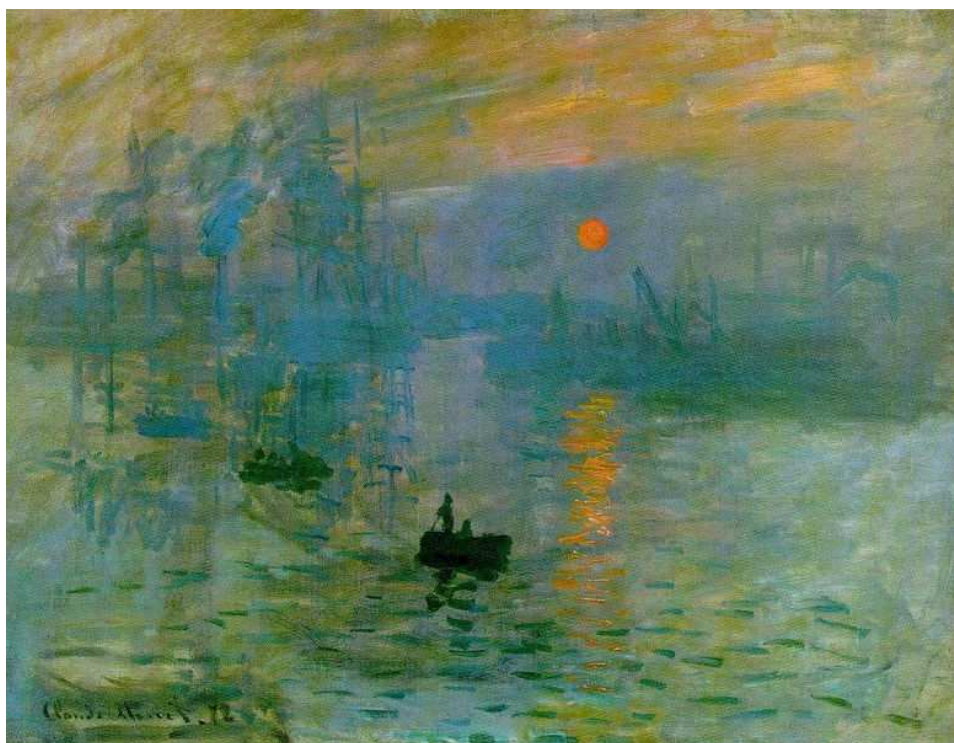
1. att. Karikatūra ap 1860. gadu

2. att. Terasē Santandresā 1868

3. att. Magoņu lauks Aržeteijā 1873

4. att. Impresija. Saullēkts. 1874

5. att. Arženteijas studijas laivā 1874

6. att. Sieviete ar saulesargu 1875

7. att. Senlazāras dzelzceļa stacija 1877

8. att. Mannenporta 1883

9. att. Ruānas katedrāle 1892-1893

10. att. Ūdensrožu dīķis 1897-1899

11. att. Ūdensrozes 1916-1919

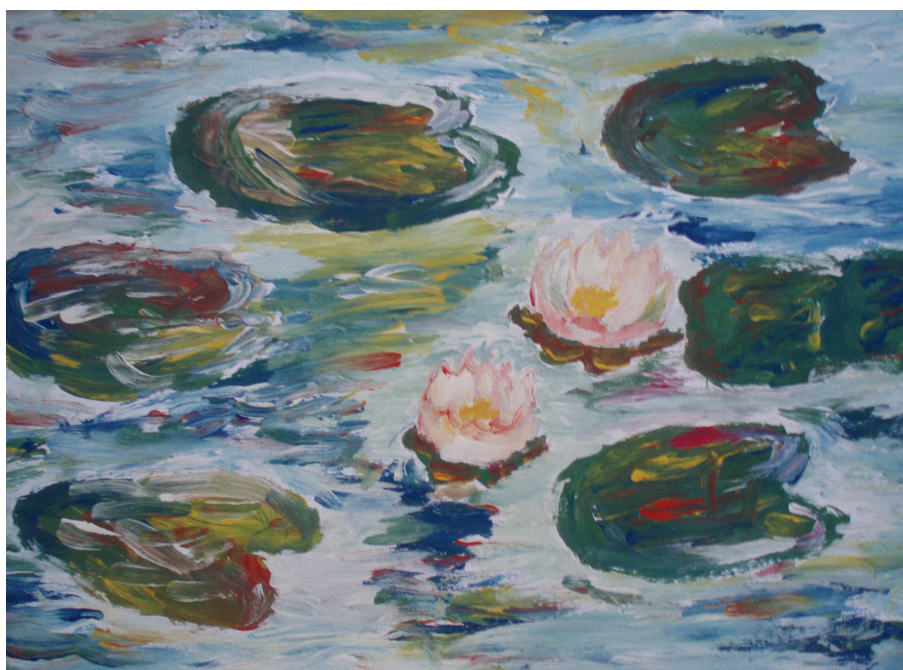
Pielikums Nr.2

I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. klase skolēnu darbi

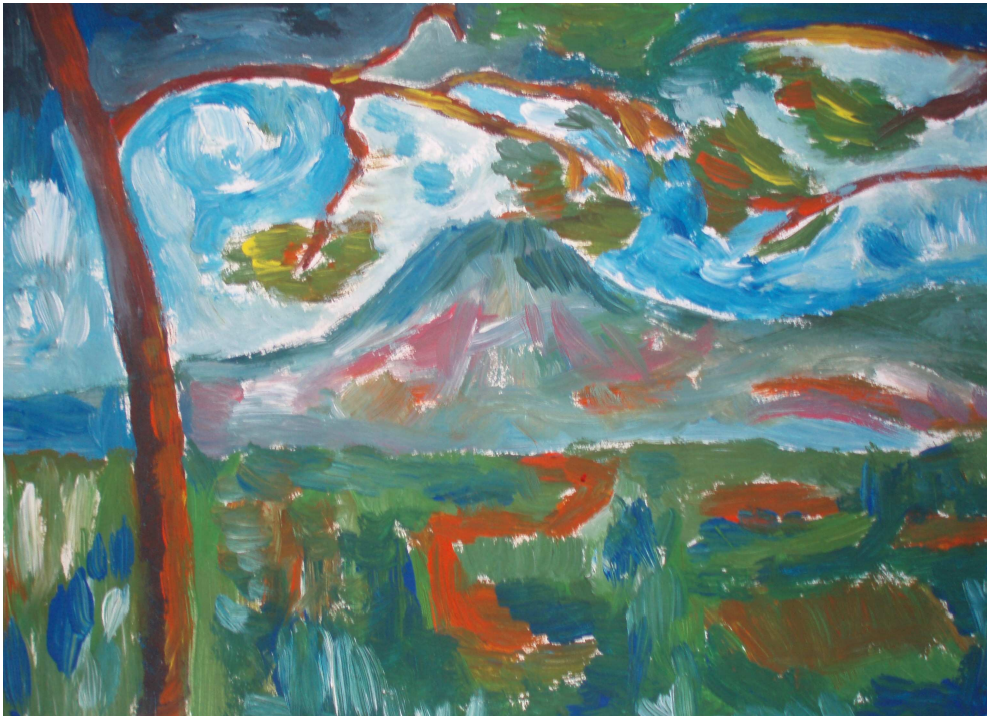
1. uzdevums

1.att. Ritvars

2. att. Alvīne

3.att. Linda

4.att. Armands

2.uzdevums*5.att. Ritvars**6.att. Alvīne*

7. att. Līga

8.att. Andrejs

Pielikums Nr.3

I. Gaiša Kokneses vidusskolas 7. klases skolēnu darbi

1.uzdevums*1.att. Alvīne**2.att. Madara*

3.att. Līga

4.att. Marts

2.uzdevums

5.att. Gita

6.att. Edgars

7.att. Madara

8.att. Armands

3.uzdevums*9.att. Alvīne**10.att. Ērika*

11.att. Arturs

12.att. Madara

Pielikums Nr. 4

I. Gaiša Kokneses vidusskolas 6. un 7. klases testu rezultāti

Tests vizuālās mākslas stundās 6. klasē

Iepazīstieties ar jautājumiem, rūpīgi tos izlasiet. Apvelciet pareizās atbildes uz dotajiem jautājumiem!

1. Kurā valstī aizsākās šī glezniecības virziena pirmsākumi!

- Latvijā;
- Francijā;
- Itālijā.

2. Glezniecības virziens, kurā tika veikti klases uzdevumi!

- puantīlisms;
- impresionisms;
- abstrakcionisms.

3. Raksturojiet šī stila gleznošanas manieri!

- triepiens;
- akadēmisks gleznojums;
- krāsu pludināšana.

4. Kādas krāsas neizmanto šai glezniecības virzienā?

- zaļu;
- melnu;
- dzeltenu.

5. Kas ir plenērs?

- gleznošana dabā;
- gleznošana kopējot zīmējumu no grāmatas;
- gleznošana telpās.

6. Ko visvairāk glezno šī glezniecības virziena mākslinieki?

- dabas ainavas;
- klusās dabas;
- vienalga ko.

Testa rezultāti I

6.A klase

Nr.	Vārds	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	<i>Matīss</i>	1	1	1	1	0	0
2.	<i>Baiba</i>	1	1	1	1	1	1
3.	<i>Raivis</i>	1	1	1	1	1	0
4.	<i>Madara</i>	-	-	-	-	-	-
5.	<i>Liena</i>	1	1	1	1	1	1
6.	<i>Zane</i>	1	1	1	1	1	1
7.	<i>Normunds</i>	1	1	1	1	1	1
8.	<i>Rita</i>	1	1	1	1	1	1
9.	<i>Arturs</i>	1	1	1	1	1	0
10.	<i>Ieva</i>	1	1	1	1	1	1
11.	<i>Renārs</i>	-	-	-	-	-	-
12.	<i>Linda</i>	1	1	1	1	1	1
13.	<i>Ivans</i>	1	1	1	1	1	0
14.	<i>Kristaps</i>	1	1	1	1	1	0
15.	<i>Raivis</i>	1	1	1	1	0	1
16.	<i>Edgars</i>	1	1	1	1	1	1
17.	<i>Marts</i>	1	1	1	1	1	1
18.	<i>Alvīne</i>	1	1	1	1	1	1
19.	<i>Santa</i>	1	1	1	1	1	0
20.	<i>Līga</i>	1	1	1	1	1	1
21.	<i>Gita</i>	1	1	1	1	1	1
22.	<i>Kristaps</i>	-	-	-	-	-	-

“-” – nebija skolā

6.B klase

Nr.	Vārds	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	<i>Nikolajs</i>	1	1	0	1	0	0
2.	<i>Eva</i>	1	1	1	1	1	1
3.	<i>Oto</i>	1	1	1	1	1	1
4.	<i>Mikus</i>	1	1	1	1	1	0
5.	<i>Diāna</i>	1	1	1	1	1	0
6.	<i>Kristīne</i>	1	1	1	1	1	1
7.	<i>Andrejs</i>	1	1	1	1	1	1
8.	<i>Ieva</i>	1	1	1	1	1	1
9.	<i>Jānis</i>	-	-	-	-	-	-
10.	<i>Līga</i>	1	1	1	1	1	1
11.	<i>Edijs</i>	1	1	1	1	1	1
12.	<i>Armands</i>	1	1	1	1	1	0
13.	<i>Lauris</i>	-	-	-	-	-	-
14.	<i>Kitija</i>	1	1	1	1	1	1
15.	<i>Arturs</i>	1	1	1	1	1	1
16.	<i>Linda</i>	-	-	-	-	-	-
17.	<i>Ritvars</i>	1	1	1	1	1	1
18.	<i>Aivars</i>	1	1	1	1	1	1
19.	<i>Sabīne</i>	1	1	1	1	1	1
20.	<i>Ērika</i>	1	1	1	1	1	1
21.	<i>Kristaps</i>	1	1	1	1	1	1
22.	<i>Solveiga</i>	1	1	1	1	1	1

“-” – nebija skolā

Tests 7.klasei vizuālajā mākslā

Izlasi jautājumus un apvelc pareizo atbildi!

Lai veicas!

1. Vai atceries, kādā glezniecības stilā Tu pagājušajā mācību gadā vizuālās māksla stundās veici uzdevumus?
 - kubismā,
 - impresionismā,
 - puantīlismā.
2. Kur ir radies šis glezniecības stils?
 - Latvijā,
 - Francijā,
 - Itālijā.
3. Kā šī glezniecības stila pārstāvji jauc krāsas?
 - uz papīra/audekla,
 - uz paletes,
 - vienalga kur un kā.
4. Vai atminies, kas ir plenērs?
 - gleznojums no fotogrāfijas,
 - gleznošana telpās,
 - gleznošana brīvā dabā.
5. Ko visvairāk glezno šī gleznošanas stila pārstāvji?
 - klusās dabas,
 - ainavas un ainavu motīvus,
 - vienalga ko, visu kas ienāk prātā.
6. Kāda bija šī glezniecības stila gleznošanas maniere?
 - akadēmiskās skolas gleznošanas paraugs,
 - triepienveidīga,
 - lazējoša.
7. Kādu krāsu neizmanto šī glezniecības stila gleznotāji?
 - zaļu,
 - melnu,
 - dzeltenu.

Testa rezultāti II (ievadvērtēšana)

7.A klase

Nr.	Vārds	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	<i>Matīss</i>	1	1	1	0	0	0	1
2.	<i>Baiba</i>	1	1	0	0	0	0	1
3.	<i>Raivis</i>	1	1	1	1	0	0	1
4.	<i>Madara</i>	1	1	1	1	1	1	1
5.	<i>Liena</i>	-	-	-	-	-	-	-
6.	<i>Zane</i>	-	-	-	-	-	-	-
7.	<i>Normunds</i>	-	-	-	-	-	-	-
8.	<i>Rīta</i>	-	-	-	-	-	-	-
9.	<i>Arturs</i>	1	0	0	1	1	1	0
10.	<i>Ieva</i>	1	1	1	0	0	1	1
11.	<i>Dāvis</i>	1	1	0	0	0	1	0
12.	<i>Renārs</i>	-	-	-	-	-	-	-
13.	<i>Linda</i>	1	1	1	1	1	1	1
14.	<i>Ivans</i>	0	0	0	0	0	0	0
15.	<i>Kristaps</i>	1	1	1	1	0	1	1
16.	<i>Raivis</i>	1	1	1	1	1	1	1
17.	<i>Edgars</i>	1	1	1	0	1	1	1
18.	<i>Marts</i>	1	0	0	1	0	1	1
19.	<i>Elīna</i>	1	0	1	0	0	1	1
20.	<i>Aivars</i>	0	0	0	0	0	0	0
21.	<i>Santa</i>	1	1	0	1	0	1	1
22.	<i>Līga</i>	1	0	1	1	0	1	1
23.	<i>Gita</i>	-	-	-	-	-	-	-
24.	<i>Kristaps</i>	1	1	1	0	0	1	1

“-” – nebija skolā

4. tabula

7.B klase

Nr.	Vārds	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	<i>Nikolajs</i>	-	-	-	-	-	-	-
2.	<i>Eva</i>	1	1	0	0	0	1	1
3.	<i>Oto</i>	1	1	1	1	0	1	1
4.	<i>Mikus</i>	1	1	0	0	1	1	1
5.	<i>Diāna</i>	-	-	-	-	-	-	-
6.	<i>Kristīne</i>	1	1	1	1	1	1	1
7.	<i>Raitis</i>	1	0	1	0	0	1	1
8.	<i>Andrejs</i>	1	0	1	0	0	1	1
9.	<i>Ieva</i>	-	-	-	-	-	-	-
10.	<i>Jānis</i>	1	1	1	1	1	1	1
11.	<i>Līga</i>	1	1	0	1	1	0	0
12.	<i>Edijs</i>	1	1	1	0	1	1	1
13.	<i>Armands</i>	1	0	1	1	0	1	1
14.	<i>Lauris</i>	1	1	0	1	0	1	1
15.	<i>Kitija</i>	-	-	-	-	-	-	-
16.	<i>Arturs</i>	1	1	0	0	0	1	1
17.	<i>Linda</i>	1	0	0	0	0	1	1
18.	<i>Ritvars</i>	1	0	0	1	1	1	1
19.	<i>Aivars</i>	1	0	0	0	1	1	1
20.	<i>Sabīne</i>	1	0	1	0	0	1	1
21.	<i>Ērika</i>	1	1	1	1	1	1	1
22.	<i>Kristaps</i>	1	1	0	0	1	1	1
23.	<i>Solveiga</i>	1	1	0	0	1	1	1

“-” – nebija skolā